

YLIOPPILASTUTKINTOON VALMISTAUTUVAN OHJEISTO

Syksyn 2020 ylioppilastutkinto

Ilmoittautumiset:

pe 29.5. ilmoittaudutaan syksyn 2020 ylioppilastutkintoon. Ehdoton takaraja on 5.6.2020.

Syksyn 2020 koepäivät (päivitetty 11.5.2020)

Uudet koepäivät ovat:	
ma 14.9. alkuperäiset kokeet jaettu	kemia, terveystieto
ke 16.9. alkuperäiset kokeet jaettu	vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti
to 17.9. uusi koepäivä	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, maantiede
pe 18.9.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
ma 21.9.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 22.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
to 24.9. alkuperäiset kokeet jaettu	filosofia, biologia
pe 25.9.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe
	vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame
ma 28.9.	

ti 29.9. uusi koepäivä	psykologia, historia, fysiikka
ke 30.9.	saamen äidinkielen koe
to 1.10. uusi koepäivä	vieras kieli, pitkä oppimäärä ranska espanja saksa venäjä

vk 47 Syksyn yo-tulokset

vk 49 Syksyn lakkiaiset

ma 23.11. ilmoittaudutaan kevään 2021 yo-tutkintoon

YLIOPPILASTUTKINNON OHJEET

Täydelliset ja viimeiset ohjeet löydät aina netistä <https://www.ylioppilastutkinto.fi/>

- Lue siltä ainakin uusin **Tiedote kokelaalle** (kohdasta Määräykset).
- Sivuilta löytyvät myös **Koepäivät** (kohdasta Ylioppilastutkinto).
- Lisäksi kohdasta Määräykset löytyvät **Yleiset määräykset ja ohjeet** sekä **Koe-kohtaiset määräykset ja ohjeet**.

Tiivistetysti ohjeita on myös tässä oppaassa. Kysy opettajilta! **Wilman** kautta tai sähköpostilla (etunimi.sukunimi@edu.parikkala.fi) voi aina jättää kysymyksiä epäselvistä asioista. Siis **KYSY** aina, kun on kysymyksiä.

Ylioppilaskirjoitukset järjestetään kaksi kertaa lukuvuoden aikana, syksyllä ja keväällä. Opiskelijan on kirjoitettava vähintään neljä pakollista koetta ja lisäksi voi suorittaa ylimääräisiä kokeita. Pakolliset kokeet on saatava suoritettua hyväksytysti läpi. Jos ylimääräisestä kokeesta tulee hylätty, sitä ei merkitä ylioppilastodistukseen (ylimääräisestä kokeesta ei voi ”reputtaa”).

- Ylioppilastutkintoon tulee sisällyttää vähintään yksi pitkän tason koe pakollisissa aineissa.
- Tutkinnon voi hajauttaa kolmelle peräkkäiselle tutkintokerralle.
- Ilmoittautuminen (sitova) kevään yo-kirjoituksiin tapahtuu marraskuun puoleenväliin mennessä ja syksyn kirjoituksiin kesäkuun alussa.

- Preliminäärit voidaan järjestää kirjoitettavissa aineissa. Ne ovat yo-kirjoitusten harjoitustilaisuus.
- Kuukausi ennen kevään ylioppilaskirjoituksia järjestetään ns. suulliset kuulustelut yo-kirjoitusaineissa. Niistä on hyötyä kirjoituksiin valmistautuvalle. Kuulustelu on samalla myös opetus- ja kertaustilanne. Samalla voi myös yrittää korottaa päättötodistusnumeroita. Suulliseen kuulusteluun voi osallistua vain kerran kussakin oppiaineessa. Syksyllä tenttejä järjestetään, mikäli sitä erikseen pyydetään.

EDELLYTYKSET OSALLISTUA KOKEISIIN

Ennen ylioppilastutkintoon osallistumista opiskelijalla tulee olla opiskeltuina vähintään valtioneuvoston lukiolain 10 §:n nojalla antamassa tuntijakopäätöksessä määrätyt asianomaisen oppiaineen pakolliset kurssit ennen kyseisen aineen kirjalliseen kokeeseen osallistumista. Jos vieraan kielen koe perustuu oppimäärään, jossa ei ole pakollisia kursseja, lukion oppimäärää suorittava voi osallistua kokeeseen opiskeltuaan kolme lukiokurssia.

Pakolliset kurssit aineittain:

Äidinkieli: 6 kurssia

Matematiikka, lyhyt: 6 kurssia

Matematiikka, pitkä: 10 kurssia

Ruotsi: 5 kurssia

Englanti: 6 kurssia

Reaali:

1. päivä PS 1, FF 2, HI 3, FY 1, BI 2

2. päivä UE 2, ET 2, YH 3, KE 1, GE 1, TE 1

Lyhyet kielet saksa, ranska, venäjä: vähintään 3 kurssia

Jos tutkintoon ilmoittautunut kokelas ei täytä säädettyjä osallistumisehtoja, rehtori on välittömästi kirjallisten kokeiden päätyttyä velvollinen ilmoittamaan asiasta lautakunnalle. Koe, johon kokelas on ilmoittautunut mutta johon hän ei ole saanut osallistumisoikeutta, poistetaan lautakunnassa kokelaan aineyhdistelmästä. Tätä ei katsota kokeen yrityskerraksi.

YO-KOKEISIIN ILMOITTAUTUMINEN

Tutkintoon ilmoittautuminen on sitova. Jos kokeeseen ilmoittautunut henkilö jää saapumatta koetilaisuuteen tai ei jätä koesuoritusta arvosteltavaksi, koe katsotaan keskeytyneeksi tai hylätyksi. Ilmoittautumisesta on käytävä ilmi, suorittaako kokelas kokeen pakollisena vai ylimääräisenä, sekä kokeen taso. Kokelas päivää ja allekirjoittaa ilmoittautumistietonsa kuivamustekynällä. Ilmoittautumislomaketta säilytetään koulussa vähintään kahden (2) vuoden ajan. Kokeen valinta pakolliseksi tai ylimääräiseksi on sitova koko tutkinnon osalta, jollei taso ole vaihdettavissa esim. seuraavasta syystä: Kun kokelas on valinnut tutkintonsa pakolliseksi kokeeksi vaativamman tason kokeen ja saanut koesuorituksesta hylätyn arvosanan, hän voi kokeen uusiesaan vaihtaa sen tason. Vähintään yhden tutkintoon kuuluvista pakollisista kokeista tulee kuitenkin olla ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu vaativampi koe.

Ilmoittautumislomake on virallinen asiakirja, joka täytetään kuivamustekynällä (ei punaisella), päivätään ja allekirjoitetaan.

Ilmoittautumisen voit tehdä myös Wilmasta löytyvään tallennuspohjaan.

YO-TUTKINNON RAKENNE

Ylioppilastutkinto suoritetaan lukio-opintojen loppuvaiheessa. Kirjoituksiin voi osallistua suorittamalla kokeet joko **keskitetysti yhdellä kertaa** tai **hajautetusti kolmena perättäisenä** kirjoituskertana.

Ylioppilastutkintotodistuksen saamisen edellytys on, että kokelas saa myös lukion päättötodistuksen oman lukionsa opetussuunnitelman määräämällä tavalla. Opiskelijan minimikurssimäärä on 75. Opiskelija on suorittanut oppiaineissa lukion oppimäärän, kun hän on suorittanut opinto-ohjelmansa mukaiset oppiaineen pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit siten, että kurssien joukossa on hylättyjä enintään seuraavasti:

Opiskellut kurssit	hylätyt kurssit
1 – 2 kurssia	0 kurssia
3 – 5 kurssia	1
6 – 8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Ylioppilaskirjoituksissa järjestetään seuraavat kokeet:

Tutkintoon kuuluu vähintään neljä (4) koetta, joista äidinkielen koe on kaikille pakollinen. Kokelas valitsee kolme muuta tutkintonsa pakollista koetta seuraavien neljän (4) kokeen joukosta: toisen kotimaisen kielen koe, yksi vieraan kieli koe, matematiikan koe ja reaaliaineissa järjestettävä koe. Kokelas voi lisäksi sisällyttää tutkintoonsa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen.

Matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraissa kielissä järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason kokeet. Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, kumman tason mukaiseen kokeeseen hän edellä mainituissa aineissa osallistuu. Kokelaan on kuitenkin suoritettava vaativampi (A-taso) koe vähintään yhdessä (1) seuraavista pakollisista kokeista: matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä tai vieraassa kielessä.

Äidinkieli

Opiskelijan on valittava pakollisiksi kirjoitettaviksi aineiksi neljä ainetta: **äidinkieli** on kaikille pakollinen. **Kolme muuta pakollista** voit valita itse. Kustakin yllä näkyvästä ryhmästä voi ottaa pakolliseksi aineeksi korkeintaan yhden aineen. Lisäksi vähintään yksi pakollinen aine on oltava pitkä (pitkä englanti, matematiikka tai ruotsi). Pakollisiksi valitut aineet on saatava kirjoituksissa läpi. Vain pakollisista aineista on mahdollista "reputtaa". **Valitse siis pakollisiksi kirjoitettaviksi aineiksi vahvimpia aineitasi.**

Lisäksi voit kirjoittaa ylimääräisiä aineita niin monta kuin haluat ja tutkintopäivien puitteissa on mahdollista. Jos ylimääräisestä aineesta tulee hylätty, sitä ei merkitä yotodistukseen lainkaan (niin kuin et olisi koskaan kirjoittanutkaan). Siis **ylimääräisten aineiden vuoksi ei voi "reputtaa"**. Ylimääräisiä aineita kannattaa valita, koska silloin yo-kirjoitusten kokonaisäänimäärä kasvaa ja niistä saa ns. kompensatiopisteitä sekä lisäpisteitä jatko-opintoihin haettaessa.

Kompensaatio

Pakollinen hylätty koe (reputtaminen) voi kompensoitua, jos kokelas on suorittanut muista aineista yo-kokeita riittävästi / riittävän tasoisesti. Silloin voi päästä ylioppilaaksi, vaikka pakollisesta aineesta olisikin hylätty arvosana.

Kompensaatiopisteitä kaikista suoritetuista yo-kokeista saa seuraavasti:

L 7, E 6, M 5, C 4, B 3 ja A 2 kompensatiopistettä. Kompensaatiopisteet lasketaan yhteen. Jos yhteispistemäärä (siis ei keskiarvo) on vähintään

- 12, niin se kompensoi hylätyn arvosanan i+
- 14, niin se kompensoi hylätyn arvosanan i
- 16, niin se kompensoi hylätyn arvosanan i-
- 18, niin se kompensoi hylätyn arvosanan i=

Miksi kannattaa kirjoittaa ylimääräisiä aineita?

Jokaisesta hyväksytyistä kokeista saa **pisteitä** seuraavasti: L = 7, E = 6, M = 5, C = 4, B = 3 ja A = 2. YO-todistukseen merkitään näistä pisteiden summa (ei keskiarvo). Pistesummaa käytetään **jatko-opintojen valintaperusteena** ja yo-tutkinnon pakollisen hylätyn aineen **kompensoinnissa**.

Pakollisesta aineesta voi reputtaa (tulee i, ei pääse ylioppilaaksi). **Ylimääräisestä aineesta ei voi reputtaa**. Jos ylimääräisestä aineesta tulee i, ainetta ei merkitä ollenkaan näkyviin yo-todistukseen.

Poikkeus ns. KOMPENSAATIO: Vaikka pakollisesta aineesta on i, voi päästä ylioppilaaksi, jos yo-todistuksen pistesumma on riittävä (i + väh. 12 pist., i väh. 14 pist., i väh. 16 pist. ja i= väh. 18 pist).

Esim. 1:

Opiskelija A

AI	M	5
EN	C	4
FY	i-	
RU	M	5
yht. 14 pist.		

Opiskelija B

AI	M	5
EN	C	4
BI	i-	
RU	M	5
MB	A	2
yht. 16 pist.		

Opiskelija C

AI	C	4
EN	C	4
HI	i-	
RU	B	3
MA	A	2
PS	B	3
yht. 16 pist.		

(i- kompensoituu 16 pisteellä)

Ylimääräisillä voit siis yrittää varmistaa ylioppilaaksi pääsyä esim. silloin, jos kaikki kielten opinnot ovat ottaneet lujille.

Useita ylimääräisiä aineita kirjoittaessasi **on tärkeää hajauttaa tutkinto suunnitelmasti**.

Ylioppilaskokeen hajauttaminen

Yo-kokeita voi tehdä useammalla tutkintokerralla. Tutkinto pitää kuitenkin saada tehtyä (osallistuttava kaikkien pakollisten aineiden kokeisiin ensimmäisen kerran) **kolmena peräkkäisenä tutkintokertana**.

Tutkinnon suorittaminen alkaa silloin, kun ilmoittautuu ensimmäisen kerran tutkintoon (pakolliseen tai ylimääräiseen kokeeseen). Jos kokelas ei pysty osallistumaan kertaalleen kaikkien neljän pakollisen aineen kokeeseen kolmen tutkintokerran aikana, tutkinnon suorittaminen on aloitettava alusta. Näillä kolmella kerralla mahdollisesti tulleita pakollisten kokeiden hylättyjä arvosanoja (i) voi yrittää korottaa kunkin kokeen osalta kolme kertaa kunkin aineen tutkintokertaa välittömästi seuraavien kolmen tutkintokerran aikana.

HUOMAA:

- Kokeen pakollisuutta tai ylimääräisyyttä ei voi muuttaa tutkinnon kuluessa
- Tutkintoon ei voi kuulua eritasoisia kokeita samassa tutkintoaineessa
- Rehtorin päätöksellä tutkinnon kokeeseen voi osallistua myös sellainen lukion opiskelija, joka muulla tavalla, esim. ulkomailla koulua käymällä on hankkinut riittävän tiedot suoritettavassa tutkintoaineessa.
- Jokaisen kokelaan on oltava koepäivien aamuna hyvissä ajoin, viimeistään klo 8.30 koululla.
- Koetilaisuudesta saa lähteä aikaisintaan klo 12.00. Suositeltavaa kuitenkin on, että koko koeaika käytetään mahdollisimman tarkoin vastausten ja tehtävien huolelliseen viimeistelyyn.
- Kokelas voi tuoda mukanaan omia eväitä, virvokkeita ja makeisia, mutta käärepaperit yms. on poistettava ennen kirjoitussaliin menoa. Kokelas **ei saa itse tuoda** mukanaan mitään papereita, nenäliinoja tai eväskääreitä.
- **Kännykän, älykellon yms. ottaminen mukaan yo-kirjoituksiin on ehdottomasti kielletty!** Matkapuhelin ylioppilaskirjoitussalissa on aina vilpin yritys: opiskelija suljetaan kaikista sen kerran ylioppilaskokeista.
- Poistuessaan kirjoituspaikalta kokelas **ei saa viedä** mitään kirjoituksiin liittyvää materiaalia mukanaan.
- Matemaattiset taulukot ja laskimet (+ laskimen käyttöohje) on tuotava koetta edeltävänä päivää tarkastettavaksi. **Kirjan ja laskimen päälle** tulee merkitä oma nimi esim. maalarinteipillä.
- **Kokelas on velvollinen olemaan läsnä abi-infoissa ja noudattamaan kirjoituksiin liittyvissä asioissa siellä annettuja ohjeita.**

SAIRASTUMINEN

Mikäli kokelas sairastuu välittömästi ennen koetilaisuuden alkua, on asiasta ilmoitettava heti rehtorille/koululle puh. 044-781 1241/rehtori tai 040 660 1231/kanslia. Mikäli kokelaan vointi suinkin sallii, kannattaa sairaanakin tulla kouluun, jossa koetilaisuus voidaan järjestää esim. terveydenhoitotiloissa. Vakavasti sairas kokelas voi kirjoittaa kotona oman koulun järjestämässä valvonnassa. Kirjoituspäivälle päivätty lääkärintodistus on myös toimitettava ensi tilassa koululle.

Sairaiden, vammaisten tai lukihäiriöisten kokelaiden erityisjärjestelyt

Jos kokelaalla on vamma taikka luku- tai kirjoitushäiriö, hänen kokeensa voidaan järjestää poikkeavasti. Sama koskee kokelasta, joka on sairauden tai siihen rinnastettavan

syyn vuoksi estynyt suorittamasta kokeita samalla tavalla kuin muut kokelaat. Ylioppilastutkintolautakunta päättää järjestelyjen käytöstä kokelaan tai hänen huoltajansa tekemän hakemuksen perusteella. (A 915/2005, 6 §).

Tällaisissa tapauksissa on otettava aina mahdollisimman aikaisessa vaiheessa yhteyttä rehtoriin (puh. 044 781 1241) ylioppilastutkintolautakunnan ohjeiden saamiseksi ja/tai erityisjärjestelyjen hakemiseksi.

Lue myös YTL:n viralliset ohjeet Sairauden, vamman, lukihäiriön ja vieraskielisyyden huomioimisesta <https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset>

TUTKINTOMAKSUT

Tutkinto on maksullinen. Maksut kerätään yo-tilille, **Etelä-Karjalan Sp FI82 4108 2340 0090 58**, josta ne tilitetään edelleen ylioppilastutkintolautakunnalle. Ylioppilastutkintoasetuksen mukaan opetusministeriö päättää tutkintomaksut. Nyt voimassa olevan opetusministeriön asetuksen (1224/2011) mukaan ylioppilastutkinnosta perittävät maksut ovat: perusmaksu 14,00 € ja lisäksi koekohtainen maksu 28,00 €/koe. Kokeesta menee maksu, vaikka kokelas jäisi siitä pois. Ilmoittautuminen katsotaan yrityskerraksi.

KOKEIDEN UUSIMINEN

Hyväksytysti suoritettun ylioppilastutkinnon kokeen saa **uusia rajoituksetta**. Hyväksytyyn kokeen uusimisella ei ole aikarajaa.

Hylätyn kokeen voi uusida kolme kertaa tutkinnon suorittamisen aikana (L 502/2019, 16 §). Tämä koskee kaikkia kokelaita riippumatta siitä, milloin koe on suoritettu.

Jos kokelas tulee hylätyksi jossakin pakollisessa kokeessa kolmannella tutkintokerralla, hän saa uusida hylätyn kokeensa kolme kertaa kolmen seuraavan tutkintokerran aikana. Pisimmillään tutkinnon suorittaminen voi siten ulottua kuuteen tutkintokertaan.

Jos kokelas on valinnut vaativamman tason kokeen aineessa, jossa on kahden tason mukaisia kokeita, tai toisen kotimaisen kielen kokeena suoritettavan äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen ja saanut koesuorituksesta hylätyn arvosanan, hän voi kokeen uusia vaihtaa sen tason (L 502/2019, 16 §). Lyhyempään oppimäärään perustuvan kokeen suorittaminen katsotaan alkuperäisen kokeen uusimiseksi. Siten kokelas, joka on hylätty esimerkiksi pitkän matematiikan kokeessa, voi koetta uusia vaihtaa kokeen tason lyhyen matematiikan kokeeksi. Tason vaihtaminen edellyttää kuitenkin, että kokelaan pakollisiin kokeisiin sisältyy yksi vaativamman tason koe.

Jos kokelas on osallistunut äidinkielen ja kirjallisuuden kokeeseen, mutta tullut siinä hylätyksi, hän saa halutessaan uusia hylätyn kokeen osallistumalla suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeeseen, jos hänellä on oikeus suorittaa kyseinen koe.

Jos kokeeseen ilmoittautunut henkilö jää saapumatta koetilaisuuteen tai ei jätä koesuoritusta arvosteltavaksi, koe katsotaan hylätyksi (L 502/2019, 14 §).

Äidinkielen ja kirjallisuuden koe katsotaan hylätyksi, jos kokeeseen ilmoittautunut henkilö jää saapumatta jompaankumpaan kokeen osaan, joko lukutaidon kokeeseen tai kirjoitustaidon kokeeseen, tai ei jätä kummassakin äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen osassa koesuoritusta arvosteltavaksi.

Ylioppilastutkinnon hyväksytysti suorittanut voi uusia hylättyä koetta rajoituksetta syksyn 2019 tutkinnosta alkaen (L 502/2019, 16 §). Jos hylätty pakollinen koe on kompensoitu, sen saa myös uusia rajoituksetta (Vrt. 1.5.6 Kompensaatio).

Tutkinnon täydentäjä

Ylioppilastutkinnon hyväksytysti suorittanut henkilö voi täydentää tutkintoa sellaisten oppiaineiden kokeilla, jotka eivät sisälly hänen suorittamaansa tutkintoon, ja sellaisten oppiaineiden kokeilla, jotka ovat eritasoisia kuin hänen suorittamaansa tutkintoon sisältyvät samojen oppiaineiden kokeet (L 502/2019, 17 §). Täydentäminen on mahdollista sen jälkeen, kun tutkinto on suoritettu, muutoin ajankohtaa ei ole rajoitettu.

Sähköinen ylioppilastutkinto

On tärkeää, että tutustut sähköisen ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Sinulta edellytetään mm. että osaat käynnistää oman laitteesi USB-muistilta. Lisätietoja sähköisestä ylioppilastutkinnosta saat lukiosi rehtorilta, opettajilta ja lautakunnan verkkosivuilta www.ylioppilastutkinto.fi.

Saat lisää tietoa ylioppilastutkintolautakunnan määräyksistä ja ohjeista lautakunnan verkkosivuilta www.ylioppilastutkinto.fi.

- Digitaalisessa kokeessa kokelaan on kirjoitettava vastaus koetehtävässä osoitettuun tilaan. Kokelas voi luonnostella samanaikaisesti vastauksia useampaan koetehtävään. Ennen kokeen päättämistä kokelas poistaa koetehtävien suorituksista ne, joita hän ei halua jättää arvosteltavaksi.
- Kaikki kokelaan digitaalisessa kokeessa käyttämät koepaperit tulkitaan luonnoksiksi. Ne tulee kuitenkin myös ns. ruksata yli luonnoksen merkiksi.
- Sähköisen kokeen vastauksia sisältävien ikkunoiden kirjasinkoon suurentaminen on kielletty ilman etukäteen annettua erityispäätöstä. Jos koejärjestelmän

oletuskirjasinkoko kokelaan koneen näytöllä ei koneen teknisten ominaisuuksien vuoksi mahdollista kokeen suorittamista, kokelas voi kuitenkin vaihtaa kirjasinkokoa koejärjestelmän sovellusvalikosta (kirjasinkoon vaihtotoiminto). Valvoja voi vilpin estämiseksi määrätä kokelasta palauttamaan kirjasinkoon ennalleen.

- Sähköisen kokeen vastauslaatikko suurenee automaattisesti, kun laatikkoon kirjoittaa tekstiä. Laatikkaa ei voi suurentaa käsin.

Sähköistymiseen liittyviä ainekohtaisia ohjeita löytyy YTL:n sivustolta

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/digitaalinen-ylioppilastutkinto>.

YO-kokeiden sähköistämiprojektin Digabin sivustolta <https://digabi.fi/esimerkkitehtavat/> löytyy myös ainekohtaisia esimerkkitehtäviä.

Jo pidetyt yo-kokeet:

- Hyvän vastauksen piirteet (YTL) eri kokeissa <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/hyvan-vastauksen-piirteet>
- Abitreenit (YLE): pidettyjä kokeita, hyvän vastauksen piirteet <https://yle.fi/aihe/abitreenit>

KOEPÄIVÄÄN VALMISTAUTUMINEN

Kun olet tulossa matematiikan, fysiikan, kemian tai maantieteen kokeeseen, palauta ladattu ja tyhjennetty laskimesi ja taulukkokirjasi lukiolle tarkistettavaksi viimeistään 2 päivää ennen koepäivää. Nimeä laskin ja taulukkokirja kiinnittämällä molempien kansiin teippi, johon kirjoitat nimesi. Fysiikan, kemian ja maantieteen sähköisissä kokeissa saa käyttää apuna perinteistä laskinta ja paperista taulukkokirjaa s2020 saakka.

Kirjoitusvälineiksi varaa mukaan lyijy(täyte)kynä HB/Nro2, kuulakärkikynä, pyyhke-kumi, viivain ja kolmioviivain, harppi ja teroitin. Vastausten luonnosteluasi varten.

Varaa koepäiväksi myös lämmintä vaatetta kuten villasukat ja villapaita.

Varaa koepäivälle evästä – 6 tunnin aikana tarvitaan myös evästä! Mieti millaista evästä otat mukaasi! Verensokerin pitäisi pysyä mahdollisimman tasaisena, jotta aivosi jaksavat työskennellä keskittyneesti kuusi tuntia. Juomapulloissa, jogurttiastioissa, vaatteissa ym. ei saa olla tekstiä. Eväistä on poistettava käärepaperit ennen koetta ja eväät on asetettava koulun lautaselle, joita on koetilan läheisyydessä. Kännyköitä ja rannekelloja tms. ei saa tuoda kokeeseen.

Huolehdi riittävästä levosta ennen koepäiviä! Vältä ”maratonsuorituksia” koetta edeltävinä päivinä

Sairastaminen

Mikäli huomaat koetta edeltävänä iltana tai koepäivän aamuna olevasi sairas, ota välittömästi yhteys rehtoriin.

Jos sinulla on yskäinen flunssa, varaa kokeeseen yskänpastilleja ja riittävästi juotavaa.

Myös sairaana tullaan kirjoituksiin. Sairaudesta ollaan yhteydessä rehtoriin mahdollisuuksien mukaan jo ennen kirjoitusten alkamista. Sairaus voidaan ottaa huomioon arvioinnissa, jos siitä on lääkärintodistus. Seuraavassa ohjeita lääkärintodistuksen pyytämiseen:

Läkärintodistuksesta tulee selkeästi ilmetä sairaus sekä sen vaikeusaste ja työkyvyttömyysaika. Lautakunta voi harkintansa mukaan ottaa arvostelua lieventävänä seikkana huomioon sellaiset sairaudet tai vaikeat elämäntilanteet tms., joiden vaikutus kokelaan suoritukseen on ollut selvästi todettavissa lääkärintodistuksen perusteella. Jos kokelaan suoritukseen on vaikuttanut haitallisesti suorituskykyä tilapäisesti heikentävä sairaus tai kokelaan erityisen vaikea elämäntilanne tai muu vastaava seikka, tulee ylioppilastutkintolautakunnalle lähettää **lääkärintodistus** sairaudesta.

Koepäivä

Saavu kokeeseen hyvissä ajoin, viimeistään 30 minuuttia ennen kokeen alkua. Ennen kokeen alkua on nimittäin monenlaista tehtävää: eväiden laitto, nimenhuuto, ohjeet koetta varten ja mahdollisuus kysyä ohjeita yms. Kun koe alkaa, täytyy valmistavien toimien olla tehtynä. Kaikenlainen kommunikointi kokelaiden kesken on kokeen aikana ehdottomasti kielletty.

Jos huomaat myöhästyväsi kokeesta, ota heti puhelimella yhteys lukiolle, ensisijaisesti rehtoriin. Rehtori tarkistaa, voiko kokelas ottaa osaa kokeisiin. Myöhästyneen kokelaan koeaika päättyy samaan aikaan muitten kokelaiden kanssa

Kirjallisten kokeiden koeaika on 6 tuntia, klo 9–15. Jos teet samalla kertaa kaksi lyhyen vieraan kielen koetta, koeaikasi on 8 tuntia. Koetilaisuudesta saa poistua aikaisintaan klo 12.00. Ei ole kuitenkaan järkevää kiiruhtaa kokeesta heti pois, vaan kannattaa käyttää aikaa myös tarkistamiseen ja viimeistelyyn. Tarkista myös huolelli-

sesti, oletko vastannut annettujen ohjeiden mukaan, onko jokaisessa paperissa koke-
lastietosi, palautatko paperisi oikein jne. Kannattaa karkeasti seurata myös ajankulua,
ettei juutu liian kauaksi aikaa johonkin tehtävään. Myös syömiseen ja joissakin ko-
keissa puhtaaksi kirjoittamiseen kuluu aikaa.

Jos kokeessa alkaa väsyttää, älä lähde pois, vaan levähdä jonkin aikaa silmät kiinni
tai lähde wc-kierrokselle.

Kokeessa käytettävät paperit tulevat koululta ja niissä on oltava koulun leima. Sinun
on laitettava jokaiseen koepaperiin (myös konsepteihin!) koulun numero, kokelas-nu-
merosi, nimesi tekstaten ja nimikirjoituksesi. Kaikki paperit on palautettava ja niitä ei
saa repiä eikä taittaa. Papereihin, joita ei arvioida, kirjoitetaan ”konsepti” ja ne ylivii-
vataan.

**Ylioppilastutkinnon kokeisiin ja ohjeisiin saattaa tulla vuosittain muutoksia, joten lue
aina tarkasti koepaperissa olevat ohjeet.**

Jos tarvitset lisää paperia tai sinulla on jotakin muuta asiaa kokeen aikana, nosta koko
käsivarsi näkyvästi ylös, niin valvoja tulee luoksesi. Vessassa käydään yksi kerral-
laan valvojan saattamana – nosta kätesi ylös tai nouse seisomaan ja odota, kunnes
valvoja antaa luvan lähteä vessaan.

Vilppiin syyllistyvä tai vilpissä avustava kokelas menettää oikeutensa jatkaa tutkin-
non suorittamista ko. tutkintokertana. Kokeet, joihin kokelas on kyseisenä tutkinto-
kertana ilmoittautunut, hylätään.

Kysy ja harjoittele hyvissä ajoin sähköisessä kokeessa tarvittavia taitoja, ohjelmistoja
jne

Jos kokeeseen ilmoittautunut henkilö jää saapumatta koetilaisuuteen tai ei jätä
koesuoritusta arvosteltavaksi, koe katsotaan hylätyksi (L 502/2019, 14 §).

KOEKOHTAISIA OHJEITA

ÄIDINKIELEN KOE

Sähköisen äidinkielen kokeen kuvaus [https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/si-
vuston_tiedostot/Sahkoinen_tutkinto/fi_sahkoinen_aidinkieli.pdf](https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/si-
vuston_tiedostot/Sahkoinen_tutkinto/fi_sahkoinen_aidinkieli.pdf)

Äidinkielen kokeessa arvioidaan lukion äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitel-
man perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamista sekä kokelaan kypsyyttä ja
valmiuksia jatko-opintoihin.

Ylioppilastutkintoon osallistuminen edellyttää, että lukion oppimäärää suorittava on ennen osallistumista tutkintoon kuuluvaan kokeeseen opiskellut lukiolain 10 §:ssä tarkoitetun tuntijaon mukaiset pakolliset kurssit aineessa, jonka kokeeseen hän osallistuu (L 672/2005, 4 §).

Kokeen aineistoina hyödynnetään monimuotoisia, autenttisia aineistoja. Kirjoitettujen, kuvallisten ja graafisten tekstiaineistojen lisäksi voidaan laajan tekstikäsitteilyn mukaisesti käyttää myös erilaisia audiovisuaalisia tekstejä, esimerkiksi mainoksia, videoita, animaatioita tai katkelmia televisio-ohjelmista, elokuvista tai näytelmistä. Aineistona voi myös olla pelkkä äänitiedosto, esimerkiksi katkelma radiohaastattelusta, uutislähetyksestä tai kuunnelmasta. Aineisto voi koostua myös verkkoteksteistä tai -sivustosta.

Äidinkielen koe on kaksiosainen: siihen kuuluvat lukutaidon koe ja kirjoitustaidon koe. Lukutaidon kokeen arvioinnissa painottuvat luetun ymmärtäminen sekä tekstien analyysi- ja tulkintataidot ja kirjoitustaidon kokeessa kirjallisen ilmaisun ja tekstin rakentamisen taidot. Molemmissa kokeissa aineistoilla on vahva asema, joten lukeminen ja kirjoittaminen liittyvät niissä toisiinsa.

Kokeet järjestetään eri koepäivinä. Äidinkielen arvosana määräytyy näissä kokeissa saadun pistesumman perusteella. Ylioppilastutkintolautakunta päättää kunakin tutkintokertana arvosanojen pisterajat.

Äidinkielen kokeen hyväksytyn arvosanan edellytyksenä on, että kokelaalla on suoriutus kokeen molemmista, eri päivinä suoritettavista osista. Jos kokelas jättää saapumatta jompaankumpaan äidinkielen kokeen koetilaisuuteen tai ei jätä molemmissa koetilaisuuksissa koesuoritusta arvosteltavaksi, katsotaan kokonaissuoritus keskeytyneeksi eikä kompensatio ole mahdollinen. Kokelaan on koetta uusiessaan suoritettava kokeen molemmat osat uudelleen. Hyväksytyn äidinkielen kokeen saa uusia yhden kerran (A 915/2005, 4 §).

Äidinkielen kokeen ensimmäisenä koepäivänä tehdään lukutaidon koe, toisena kirjoitustaidon koe. Kokelas voi käyttää paperia vastauksen luonnosteluun.

Molemmissa kokeissa tekstit kirjoitetaan yleiskielellä. Vastaustekstin kappalejako osoitetaan jättämällä tyhjä rivi kappaleiden väliin, myös mahdollisen otsikon jälkeen jätetään tyhjä rivi. Oikolukuohjelma ei ole käytössä. Tekstin voi kirjoittaa myös esimerkiksi Libre Office -tekstinkäsittelyohjelmassa, josta kokelas siirtää kirjoittamansa tekstin vastaukselle osoitettuun tilaan.

Lukutaidon koe

Lukutaidon kokeessa arvioidaan kokelaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa eli taitoa eritellä, tulkita, arvioida ja hyödyntää monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista, ilmaisukeinoista ja konteksteista.

Tehtävät liittyvät esimerkiksi aineistona olevien tekstien merkityksiin, rakenteisiin, ilmaisuun, tematiikkaan, vastaanottoon ja kontekstiin sekä niiden välisiin suhteisiin. Lukutaidon koe on kuuden tunnin mittainen.

Kokeessa on kaksi osaa. Osa I keskittyy asia- ja mediatekstien, osa II kaunokirjallisten ja muiden fiktiivisten tekstien analysointiin ja tulkintaan. Molemmissa osissa on tarjolla kaksi tehtävää. Kokelas valitsee yhden tehtävän kummastakin osasta, eli lukutaidon kokeessa vastataan yhteensä kahteen tehtävään.

Asia- ja mediateksteihin keskittyvän osan I tehtävissä voidaan esimerkiksi pyytää vertailemaan tekstejä, nostamaan esiin teksteistä löytyviä näkemyseroja tai ristiriitoja ja selittämään niitä, pohtimaan niiden uskottavuutta ja luotettavuutta, tulkitsemaan tekstejä konteksteihin sijoittamisen avulla tai analysoimaan ja pohtimaan eri ilmaisumuotojen tapoja rakentaa merkityksiä. Osassa I korostuu erittelevä ja kriittinen lukutaito.

Kaunokirjallisiin ja muihin fiktiivisiin teksteihin keskittyvän osan II tehtävänänot voivat esimerkiksi ohjata erittelemään, analysoimaan ja tulkitsemaan tekstejä ja niiden ilmaisutapoja, vertailemaan tekstejä, tulkitsemaan niitä tietystä näkökulmasta tai suhteessa tekstin aika- tai lajikontekstiin. Osassa II korostuu tekstien tulkinnan taito.

Yksittäinen tehtävänanto voi olla yksi- tai kaksiosainen. Yksiosainen tehtävä edellyttää yhtenäisen pidemmän tekstin tuottamista ja kaksiosainen kahden lyhyemmän tekstin tuottamista. Vastausten suositeltavat pituudet ilmoitetaan tehtävänannon yhteydessä. Vastaustilassa on käytössä merkkimäärälaskuri, joka ilmoittaa käytetyt merkit. Vastaustilaa ei kuitenkaan ole rajattu tiettyyn merkkimäärään. Lukutaidon kokeessa vastauksia ei otsikoida. Aineistoon viitataan, mutta aineistoa ja sen sisältöä ei tarvitse esitellä erikseen.

Lukutaidon kokeen maksimipistemäärä on 60 pistettä. Vastaukset arvioidaan sivuilla 6–7 annetussa taulukossa 1 kuvattujen arviointikriteerien avulla.

Lukutaidon kokeen arviointikohteet ovat

- kokonaiskuva lukutaidosta
- vastauksen sisältöaineokset
- vastauksen esitystapa.

Lukutaidon kokeessa arviointikohteista painottuvat vastauksen osoittama kokonaiskuva lukutaidosta ja seuraavaksi vastauksen sisältöaineokset. Vastauksen sisältöaineoksia koskevia kriteereitä täydentävät kulloinkin erikseen laadittavat koekohtaiset kuvaukset. Arvioinnissa otetaan huomioon myös vastauksen esitystapa, mutta sen painoarvo lukutaitoa arvioitaessa ei ole yhtä merkittävä kuin muiden piirteiden.

Lukutaidon kokeessa kukin tehtävä arvioidaan erikseen. Kunkin vastauksen alin pistemäärä on 0 pistettä. Ylin pistemäärä on yksiosaisissa tehtävissä 30 pistettä ja kaksiosaisissa tehtävissä 18 tai 12 pistettä. Näin kaksiosaisenkin tehtävän kokonaispistemäärä on 30 pistettä. Pisteityksessä käytetään vain alla olevassa taulukossa 2 mainittuja pistemääriä.

Taulukko 2: Lukutaidon kokeessa käytettävät pistemäärät

30 pisteen tehtävä 30 – 25 – 20 – 15 – 10 – 5 – 0

18 pisteen tehtävä 18 – 15 – 12 – 9 – 6 – 3 – 0

12 pisteen tehtävä 12 – 10 – 8 – 6 – 4 – 2 – 0

Kirjoitustaidon koe

Kirjoitustaidon kokeessa arvioidaan kokelaan kirjallista ilmaisukykyä sekä taitoa kielentää ajatuksia ja hallita asiakokonaisuuksia. Tehtävänä on tuottaa pohtiva, näkökulmia avaava tai kantaa ottava teksti aineistojen avulla. Kirjoitustaidon koe on kuuden tunnin mittainen.

Kokeessa on tietty, äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen tai lukion yhteisiin aihekokonaisuuksiin liittyvä laajahko teema ja 5–7 siihen liittyvää aihetta. Kokelas valitsee aiheista yhden, täsmentää tai rajaa näkökulmansa ja kirjoittaa tekstin teemaan liittyviä aineistoja hyödyntäen. Teksti otsikoidaan valitun näkökulman mukaisesti. Kokeessa annetaan 6–8 teemaan liittyvää aineistoa, esimerkiksi asiatekstejä, mediatekstejä ja fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Kokelas valitsee niistä aiheeseensa ja näkökulmaansa sopivat aineistot. Kokelaan on käytettävä vähintään kahta aineistoa omassa tekstissään.

Tekstin sopiva pituus on noin 6 000 merkkiä ilman sanavälejä laskettuna. Tämä merkkimäärä ei kuitenkaan ole normi vaan suositus. Vastaustilassa on käytössä merkkimäärälaskuri, mutta vastaustilaa ei rajoiteta.

Kirjoitustaidon kokeen arviointi

Kirjoitustaidon kokeen ylin pistemäärä on 60 pistettä ja alin 0 pistettä. Arvioinnissa käytetään 0:aan ja 5:een päättyviä pistelukuja: 0 – 5 – 10 – 15 – 20 – 25 – 30 – 35 – 40 – 45 – 50 – 55 – 60.

Kirjoitustaidon kokeen arviointikohteet ovat

- kokonaiskuva kirjoitustaidosta
- näkökulma-, sisältö- ja aineistovalinnat
- aineistojen käyttö
- tekstin rakenne
- kieli ja tyyli.

Kirjoitustaidon kokeessa arviointikohteista painottuvat erityisesti kokonaiskuva kirjoitustaidosta, tekstin rakenne sekä kieli ja tyyli.

Äidinkielen kokeen arvosanan määräytyminen

Kunkin kokelaan äidinkielen koesuorituksesta annetaan tietty pistemäärä. Kokelaan lukutaidon kokeessa saama pistemäärä lasketaan yhteen kirjoitustaidon kokeessa saadun pistemäärän kanssa. Lukutaidon kokeen maksimipistemäärä on 60 pistettä ja kirjoitustaidon kokeen 60 pistettä. Äidinkielen kokeesta saatava maksimipisteluku on siten 120 pistettä.

Lautakunta päättää arvosanojen pisterajoista erikseen kunakin tutkintokertana.

TOISEN KOTIMAISEN KIELEN (RUOTSI) KOE

Koepäivänä on kaksi eri tasoista koetta, keskipitkä B (yläasteelta alkanut ruotsi) ja pitkä A (ala-asteelta alkanut ruotsi). Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, kumman tason mukaiseen kokeeseen hän osallistuu. Kokeeseen voi osallistua, kun on suorittanut pakolliset kurssit. Jos olet kiinnostunut pitkän ruotsin kirjoittamisesta, ota yhteys ruotsin opettajaan.

Sähköisissä kielikokeissa ei ole erillistä kuullunymmärtämisen osakoetta, vaan eri osa-alueita mittaavat tehtävät voivat sijaita kokeessa hajautetusti. Kokelas voi valita, missä järjestyksessä hän suorittaa koetehtävät. Hän voi palata kirjallisia taitoja mittaavien tehtävien aineistoihin ja joihinkin kuullunymmärtämistä mittaavien tehtävien aineistoihin koeajan (6 h) kuluessa. Kokelas voi palata myös kaikkiin vastauksiinsa.

Lisätietoja:

Sähköinen kielikoe ja kuunteluosiot <https://vimeo.com/199017808>

Sähköisen kielikokeen määräykset ja ohjeet <https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/koekohtaiset-maaraykset-ja-ohjeet>

Vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen sähköinen koe

Taustaa

- lähtökohtana sama kielitaitokäsitys kuin lukion opetussuunnitelmien perusteissa
- kaikkien osataitojen testaaminen, myös suullinen tuottaminen; aikaisintaan vuonna 2020
- koe yhtenä päivänä, ei erillistä kuullunymmärtämiskoetta
- kokeen kesto 6 tuntia
- sähköistämisen lähtökohtana suljettu verkkoympäristö, mahdollisesti vaiheittainen siirtyminen kohti avoimempaa

Testattavat osa-alueet

- Kuullun ymmärtäminen
- Luetun ymmärtäminen
- Kirjallinen tuottaminen
- Suullinen tuottaminen
- Sanaston ja rakenteiden hallinta

Testit

- uudenlainen tekstikäsitys: nykyistä monipuolisempi valikoima erilaisia tekstejä
- monimediaisuus: esim. kuvien käyttö tekstin tukena tai kuultava teksti voi olla myös video
- tekstien pituuden vaihtelu nykyistä enemmän
- autenttisuuden lisääntyminen: esim. erilaiset layoutit mahdollisia

Käytettävät tehtävätyypit

- nykyistä laajempi tehtävävalikoima käytössä kaikilla kielitaidon osa-alueilla
- myös kielitaidon eri osa-alueita integroivat tehtävät mahdollisia: esim. video jonka perusteella kirjoitetaan
- erimerkkitehtäviä tuotetaan kielitaidon osa-alueittain

MATEMATIIKAN KOE

Sähköisen matematiikan kokeen määräykset

https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Koekohtaiset/fi_maaraykset_matematiikka_digitaalinen_koe.pdf

Matematiikan kokeessa voit tehdä joko pitkän A tai lyhyen matematiikan B kokeen riippumatta siitä oletko lukenut pitkän vai lyhyen matematiikan. Kokeeseen voi osallistua, kun on suorittanut matematiikan pakolliset kurssit.

Nimellä varustetut taulukkokirjat ja LADATUT laskimet on tuotava koululle tarkistettavaksi viim. 2 päivää ennen koepäivää. **Kokelaan on tyhjennettävä laskimen**

muisti ennen koetta, ja tarvittaessa hänen on selvitettävä tyhjennysmenetelmä tarkastajalle. Epäselvissä tapauksissa laskinta ei hyväksytä. Kokeessa ei saa olla mukana laskinten erillisiä käyttöohjeita, lisämuisteja eikä tiedonsiirtoon tarkoitettuja välineitä.

Ylioppilastutkintoon sisältyy matematiikan koe (L 766/2004, 18 §). Matematiikassa järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason mukaiset kokeet (L 672/2005, 2 §). Matematiikan pitkään oppimäärään perustuvaa koetta kutsutaan pitkän matematiikan kokeeksi ja lyhyeen oppimäärään perustuvaa koetta lyhyen matematiikan kokeeksi. Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, osallistuuko hän pitkän vai lyhyen matematiikan kokeeseen. Ylioppilastutkintoon voi kuulua vain yksi koe samassa oppiaineessa (L 672/2005, 6 §). Matematiikan kokeen tarkoitus on saada selville, onko opiskelija omaksunut lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset tiedot ja taidot sekä saavuttanut lukion tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyyden oppiaineen hallinnassa (L 629/1998, 18 § [766/2004], L 672/2005, 2 §).

Matematiikan koe kestää kuusi tuntia.

KOETEHTÄVÄT

Ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden tehtävät laaditaan kussakin oppiaineessa niiden kurssien oppimäärien mukaan, joista lukiolain 10 §:n 1 momentin nojalla säädetään lukiokoulutuksen tuntijaon mukaisina pakollisina kursseina ja syventävinä opinnoina tarjottavina kursseina (A 915/2005, 1 §). Tehtäviä laadittaessa otetaan huomioon Opetushallituksen hyväksymät opetussuunnitelman perusteet.

Sekä pitkän että lyhyen matematiikan kokeessa on 13 tehtävää. Kokelas saa vastata kummassakin kokeessa enintään 10 tehtävään.

Tehtävien maksimipistemäärä on 12. Pisteet annetaan kokonaislukuina. Kokeen enimmäispistemäärä on 120.

Koetehtäviin voi kuulua erilaisia aineistoja. Tarvittaessa aineistot voidaan antaa erillisinä tiedostoina tehtävän ratkaisuun soveltuviksi arvioitujen ohjelmien tiedostomuodoilla. Jokaisen tiedoston yhteydessä voidaan kertoa, millä ohjelmalla se on tarkoitettu avattavaksi. Kokelas valitsee itse, millä koejärjestelmän ohjelmista hän käsittelee kyseistä aineistoa.

Matematiikan kokeissa saa käyttää apuvälineinä lautakunnan määräysten mukaisia laskimia ja taulukkokirjoja syksyn 2020 kokeeseen saakka (syksy 2020 mukaan lukien). Sen jälkeen sallitaan vain sähköiset ohjelmistot ja taulukot.

Käytettäväksi tarkoitettut laskimet ja taulukkokirjat on jätettävä viimeistään päivää ennen koetta rehtorille tai hänen määräämälleen opettajalle tarkastettavaksi. Tarkastetut

taulukkokirjat palautetaan kokelaille koetilaisuuden alkaessa. Kokelas saa tarkastetun laskimensa siirryttyään vastaamaan B-osaan.

Koetilaisuuteen ei saa tuoda muita kuin lautakunnan hyväksymiä apuvälineitä. Koetilaisuuteen ei saa tuoda matkapuhelimia eikä muita viestintävälineitä.

Laskin

Matematiikan kokeissa saa käyttää yhtä tai useampaa laskinta syksyn 2020 kokeeseen saakka (syksy 2020 mukaan lukien). Kaikki funktio-, graafiset ja symboliset laskimet ovat sallittuja kokeen B-osassa. Kokelaan on tyhjennettävä laskimen muisti ennen koetta, ja tarvittaessa hänen on selvitettävä tyhjennysmenetelmä tarkastajalle. Epäselvissä tapauksissa laskinta ei hyväksytä. Kokeessa ei saa olla mukana laskinten erillisiä käyttöohjeita, lisämuisteja eikä tiedonsiirtoon tarkoitettuja välineitä. Kokeen aikana laskinta ei saa lainata toiselta kokelaalta. Koulu voi kuitenkin lainata laskimen, jos kokelaan laskin menee epäkuntoon.

Taulukkokirjat

Matematiikan kokeissa sallitaan syksyn 2020 kokeeseen saakka (syksy 2020 mukaan lukien) seuraavien taulukkokirjojen käyttö:

- MAOL: MAOL-taulukot, Otava, sekä vastaava ruotsinnos
- Ranta–Tiilikainen: Lukion taulukot, WSOY.

Kokeissa saa käyttää samanaikaisesti kumpaakin taulukkokirjaa.

Muiden taulukkokirjojen käyttöön on pyydettävä lautakunnan lupa. Käyttölupa ei saa olla viittä vuotta vanhempi.

Taulukkokirjoissa saa olla ainoastaan omistajaa koskevia lisämerkintöjä. Todetut painovirheet saa korjata, mutta taulukkokirjoihin ei saa lisätä mitään kirjoitettuja tai monistettuja tietoja eikä alleviivauksia. Tämä koskee myös sellaisia tietoja, jotka sisältyvät toisiin sallittuihin taulukkokirjoihin.

Kokeen rakenne

Sekä pitkän että lyhyen matematiikan kokeessa on kaksi osaa: A-osa ja B-osa. B-osa jakautuu edelleen kahteen osaan, jotka merkitään tunnuksin B1 ja B2. Alla olevaan taulukkoon on merkitty, kuinka monta tehtävää kussakin osassa annetaan ja kuinka moneen tehtävään kokelas vastaa.

Osa	Tehtäviä annetaan	Kokelas vastaa
A	4	4
B1	5	3
B2	4	3

Kokeen A-osassa kokelaalla ei ole käytössään seuraavia muuten koejärjestelmään sisältyviä ohjelmia:

LibreOffice Calc
 wxMaxima
 Texas Instruments TI-Nspire CAS
 Casio ClassPad Manager
 Logger Pro
 Geogebra
 4f Vihko.

Yllä olevaa listaa tarkennetaan, kun koejärjestelmään lisätään uusia ohjelma tai mikäli nykyisten ohjelmien toimintoihin tulee muutoksia versiopäivityksien yhteydessä. Kokeen B-osassa kokelaalla ovat käytössä kaikki koejärjestelmään sisältyvät ohjelmat.

Koejärjestelmän KCalc-laskinohjelma on kokelaiden käytössä myös kokeen A-osassa.

Kokelas voi käyttää koepaperia vastauksen luonnosteluun. Koepapereissa tulee olla lukion nimi painettuna tai leimattuna. Kaikki kokelaan digitaalisessa kokeessa käyttämät koepaperit tulkitaan luonnoksiksi.

Kokeen kulku

Kokelas aloittaa koetilaisuuden käynnistämällä koneensa ja tunnistautumalla kokeeseen. Kokelas voi vastata sekä A-osan että B-osan tehtäviin, mutta kokeen alkaessa kokelaalla on käytössään vain osa koejärjestelmän ohjelmista (ks. kohta Kokeen rakenne).

Palautettuaan A-osan kokelas saa käyttöönsä kaikki koejärjestelmästä löytyvät ohjelmat, ja voi jatkaa B-osaan vastaamista. A-osan palautettuaan kokelas näkee vain B-osan tehtävät, eikä voi enää palata vastaamaan A-osaan.

A-osan palautukselle ei ole aikarajaa.

A-osan palautettuaan kokelas saa halutessaan käyttöönsä erillisen laskimen. Valvoja tarkistaa kokelaan palauttaneen A-osan ja koepöytäkirjan huomautuksia-kenttään merkitään aika, jolloin kokelas on saanut erillisen laskimen käyttöönsä. Lukio järjestää erillisen laskimen antamisen niin, ettei siitä aiheudu muille kokelaille aiheetonta häiriötä ja ettei synny mahdollisuutta minkäänlaiseen vilpintekoon.

Arvostelu

Koesuoritukset tarkastaa ja arvostelee valmistavasti lukiokoulutusta järjestävän oppilaitoksen matematiikan opettaja ja lopullisesti ylioppilastutkintolautakunta (L 672/2005, 8 §).

Suorituksia arvioitaessa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin näkökohtiin.

Hyvästä suorituksesta näkyy, miten kokelas on päätenyt vastaukseen. Ratkaisussa on oltava tarvittavat laskut tai muut perustelut ja lopputulos, ellei tehtävänannossa toisin ohjeisteta.

Vastauksen pitää olla riittävän selkeä, jotta opettajalle ja sensorille on selvää, mitä kokelas tarkoittaa, ja jotta merkinnät eivät mene vastauksessa keskenään sekaisin. Valittua merkintätapaa voi tukea selityksillä. Kansallisten käytäntöjen mukaista merkintätapaa ei tarvitse erikseen selittää. Ohjelmia voi käyttää tehtävän ratkaisussa hyväksi niille luonteenomaisella tavalla, eikä niiden tuottamaa esitystä tarvitse kirjoittaa uudestaan, mikäli esitys on ymmärrettävä.

Vähäiset laskuvirheet eivät merkittävästi alenna pistemäärää, jos virheen johdosta tehtävä ei muutu luonteeltaan, virheestä ei seuraa ilmeisen väärä tai mahdoton tulos tai tehtävän tarkoitus ei ole testata kokelaan kykyä tehdä virheettömästi laskutoimituksia.

Jos kokelas jättää B1-osassa arvosteltavaksi enemmän kuin kolme tehtävää, katsotaan lopullisen pistemäärän muodostuvan niistä kolmesta tehtävästä, joiden pistesumma on pienin. Myös tällaisessa tapauksessa opettaja tarkastaa ja arvostelee kaikki tehtävät arvostelupalveluun.

Jos kokelas jättää B2-osassa arvosteltavaksi enemmän kuin kolme tehtävää, katsotaan lopullisen pistemäärän muodostuvan niistä kolmesta tehtävästä, joiden pistesumma on pienin. Myös tällaisessa tapauksessa opettaja tarkastaa ja arvostelee kaikki tehtävät arvostelupalveluun.

Opettajan on merkittävä virheelliset kohdat arvostelupalveluun. Jos opettaja ei anna täyttä pistemäärää ratkaisusta, hänen on merkittävä näkyviin vähennyksen syyt. Opettaja voi kirjoittaa arvostelupalveluun joko yksittäistä ratkaisua koskevia tai yleisempiä huomautuksia ja selityksiä. Erityistä hyötyä näistä voi olla silloin, kun kokelas on käyttänyt jotain harvinaista, suorituksesta huonosti ilmenevää laskutapaa. Opettajan huomautus on tarpeellinen myös silloin, kun kokelas on ainoastaan ratkaisun alkupuolella tehnyt laskuvirheen, joka muuttaa tuloksia muuttamatta kuitenkaan laskun luonnetta.

REAALIKOE

Sähköisen reaalikokeen kokeen kuvaus https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Sahkoinen_tutkinto/fi_sahkoinen_reaali.pdf

Ylioppilastutkinto mittaa sitä, miten kokelas on omaksunut lukion opetussuunnitelmassa mainitut tiedot ja taidot sekä saavuttanut ylioppilaalta edellytettävän kypsyystason.

Yhdellä tutkintokerralla järjestetään kaksi reaaliaineiden koepäivää.

- toinen koepäivä: psykologia, filosofia, historia, fysiikka ja biologia
- toinen koepäivä: ev.lut. uskonto, ortodoksinen uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede ja terveystieto

Huom. Koepäivien järjestys voi vaihdella eri tutkintokerroilla!

Reaalikoe jaetaan yksittäisten reaaliaineiden kokeiksi. Yhtenä päivänä voi osallistua vain yhden reaaliaineen kokeeseen. Siten yhdellä tutkintokerralla voi suorittaa enintään kaksi reaaliaineen koetta. Tutkinnon hajauttamalla voi halutessaan osallistua vieläkin useamman reaaliaineen kokeeseen. Reaaliaineen kokeeseen voi osallistua, kun on suorittanut tästä aineesta pakolliset kurssit (jos aineessa ei ole yhtään pakollista kurssia, pitää olla reaaliaineesta olla suoritettuna vähintään kaksi kurssia).

Fysiikan, kemian ja maantieteen kokeessa nimellä varustetut taulukkokirjat ja **ladatut laskimet** on tuotava koululle tarkistettavaksi viim. 2 päivää ennen koepäivää. **Kokelaan on tyhjennettävä laskimen muisti** ennen koetta, ja tarvittaessa hänen on selvitettävä tyhjennysmenetelmä tarkastajalle. Epäselvissä tapauksissa laskinta ei hyväksytä. Kokeessa ei saa olla mukana laskinten erillisiä käyttöohjeita, lisämuisteja eikä tiedonsiirtoon tarkoitettuja välineitä. Myös sähköiseen ge, fy ja ke kokeeseen saa tuoda perinteisen laskimen ja taulukkokirjan s2020 saakka. Varaa kokeeseen mukaan myös kolmioviivain, harppi ja halutessasi puuvärejä (ei punaista).

Kussakin seuraavista aineista järjestetään oma kokeensa: evankelisluterilainen uskonto, ortodoksinen uskonto, elämäkatsomustieto, psykologia, filosofia, historia, yhteiskuntaoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantiede ja terveystieto.

Tehtävät laaditaan kussakin aineessa valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta.

Kunkin reaaliaineen tehtävien määrä tarjoaa kokelaalle riittävästi valinnanvaraa. Tehtävien määrä riippuu oppiaineen pakollisten ja valtakunnallisesti määriteltyjen syventävien kurssien määrästä ja oppiaineen sekä tehtävien luonteesta.

Tyypiltään tehtävät voivat vaihdella oppiaineittain. Esseet, annetun aineiston tulkitaan ja käsittelyyn perustuvat tehtävät sekä toisaalta luonteeltaan laskennalliset, ilmiön tunnistamiseen ja siihen liittyvien mallien soveltamiseen perustuvat tehtävät säilyttävät näin asemansa oppiaineen mukaan. Osa tehtävistä voi koostua yksinkertaisesta laajempaan argumentointiin etenevistä osatehtävistä. Etenkin luonnontieteissä otetaan huomioon myös oppiaineiden kokeellinen luonne.

Korkeimpien arvosanojen saamiseksi kokelaan on kyettävä käsittelemään myös vaativia, kypsää ajattelua edellyttäviä tehtäviä.

Fysiikan, kemian ja maantieteen kokeissa saa käyttää apuvälineinä laskimia ja taulukkokirjoja.

Uskonnon digitaalinen ylioppilaskoe

Digitaalisen kokeen rakenne

Digitaalisessa uskonnon ylioppilaskokeessa on yhdeksän tehtävää, joista vastataan enintään viiteen. Koe on kaksiosainen. Osassa I on tarjolla kuusi tehtävää, joista kokelas voi vastata kolmeen, neljään tai viiteen. Osassa II on tarjolla kolme tehtävää, joista voi valita enintään kaksi.

Osan I tehtävät arvostellaan pistein 0–20 ja osan II tehtävät pistein 0–30. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Maksimipisteisiin voi yltää valitsemalla osasta I kolme tehtävää ja osasta II kaksi tehtävää.

Tehtävät voivat jakautua useaan alakohtaan. Näissä tapauksissa alakohtien enimmäispistemäärät ilmoitetaan erikseen ja alakohdat myös arvioidaan erikseen. Osan II tehtävät jakautuvat aina vähintään kahteen alakohtaan.

Ei pakollisia tehtäviä

Digitaalisen ylioppilaskokeen rakenne vaihtelee eri oppiaineissa. Uskonnon kokeessa tavoitteena on ollut valinnanvapauden maksimointi kokeen rakenteen asettamisrajoissa. Tämän vuoksi kokeessa ei ole yhtään kaikille pakollista tehtävää. Ratkaisuun on vaikuttanut se, että uuden opetussuunnitelman mukaisesti uskonnossa on kursseja verrattain paljon, mutta pakollisia kursseja on vain kaksi.

Oman lisänsä ylioppilaskokeen kehittämiseen tuo se, että muutaman vuoden ajan kestävänä siirtymäkautena kokeessa otetaan huomioon sekä vanhan että uuden opetussuunnitelman mukaan opiskelleet kokelaat. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tehtävät laaditaan sellaisiksi, että ne joko sopivat molempiin opetussuunnitelmiin tai sisältävät vaihtoehtoisia osioita.

Vaikka ylioppilaskokeessa tehtäviä tulee kaikista kursseista, on kirjoituksissa mahdollista menestyä, vaikka kaikkia syventäviä kursseja ei olisikaan suorittanut. Erityisesti uuden opetussuunnitelman kurssit 5 ja 6 ovat luonteeltaan sellaisia, että ne syventävät jo aiemmissa kursseissa käsiteltyjä asioita.

Tyypillisesti ylioppilaskokeessa useat tehtävät edellyttävät tietojen ja taitojen yhdistelyä yli kurssirajojen. Mukana on aina myös sellaisia tehtäviä, jotka integroivat uskonnossa opittua muihin oppiaineisiin, esimerkiksi äidinkieleen ja kirjallisuuteen, historiaan, yhteiskuntaoppiin, maantieteeseen, psykologiaan tai filosofiaan.

Tehtävätyypit

Digitaalisen ylioppilaskokeen tehtävätyyppien taustalla on Bloomin taksonomia ja sen muunnelmat, erityisesti Krathwohlin ja Andersonin taksonomia. Taksonomiat vaikuttavat uskonnon kokeessa siten, että eri tehtävät ja niiden osiot edellyttävät erilaisia taitoja ja tiedonkäsittelyn tapoja. Saman tehtävän eri alakohdat voivat olla vaativuudeltaan erilaisia.

A-tason tehtäviä luonnehtii muistaminen, mieleen palauttaminen, asioiden tunnistaminen ja yhdistäminen. Monivalintatehtävät ovat tästä tyypillinen esimerkki.

B-tason tehtävät edellyttävät ymmärtämistä, käsittämistä ja selittämistä. Tällaisia ovat esimerkiksi käsitteiden määrittelytehtävät.

C-tason tehtävät ohjaavat tiedon soveltamiseen ja analysointiin. Vertailutehtävät kuuluvat tyypillisesti tähän ryhmään.

D-tason tehtävissä mukana on luova elementti. Ne edellyttävät arviointia, syntetisointia, kehittelyä ja syvällistä pohtimista. Näiden tehtävien osalta on tärkeää huomata, että ne edellyttävät kykyä muuntaa ja kehitellä opetussuunnitelmassa määriteltyä osaamista myös sellaiselle alueelle, jota ei ole lukiossa välttämättä eksplisiittisesti käsitelty.

Mikä tehtävissä muuttuu?

Uskonnon kokeen digitalisoinnissa edetään maltillisin askelin, mutta kuitenkin siten, että digitaalisen ympäristön ominaislaatua hyödynnetään alusta lähtien. Digitaalinen ympäristö tuo kokeeseen monia uusia mahdollisuuksia. Näistä yksi on monimediaisten aineistojen aiempaa monipuolisempi käyttö. Tekstien, kuvien ja graafisten esitysten lisäksi tehtävien aineistoina voi olla myös äänitteitä ja videoita.

Digitaalinen ympäristö mahdollistaa aiempaa laajempien aineistojen liittämisen kokeeseen. Digitaalisessa kokeessa on tehtäviä, jotka edellyttävät paperiseen kokeeseen verrattuna laajempien aineistojen hahmottamista, yhdistelemistä ja vertailua. Aineistojen laajuuteen vaikuttaa tehtävänanto: jos tehtävänä on tunnistaa esimerkiksi tekstin tyyli – onko kyseessä rukous, saarna vai tieteellinen analyysi – voi aineisto olla pituudeltaan huomattavasti laajempi kuin sellaisissa tapauksissa, joissa tehtävä edellyttää aineiston tarkkaa sisällöllistä analyysia.

Osa uskonnon ylioppilaskokeen tehtävistä voi sisältää metakognitiivisia taitoja testaavia elementtejä, joita käytetään myös monissa korkeakoulujen pääsykokeissa. Tällainen on esimerkiksi mahdollisten monivalintatehtävien pisteittäminen kolmiportaisesti siten, että oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen, väärästä saa miinuspisteen ja vastaamatta jättämisestä nolla pistettä. Tällöin kokelaan tulee kyetä arvioimaan sitä, kuinka varma hän on tiedoistaan.

Elämäkatsomustiedon digitaalinen ylioppilaskoe

Digitaalisen kokeen tarkoituksena on mitata kokelaan kypsyyttä ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamista, aivan kuten paperisenkin kokeen tavoitteena oli.

Elämäkatsomustiedon opiskelun tavoitteet lukion opetussuunnitelman perusteissa ovat hyvin monipuoliset. Kaikkien sen tavoitteiden saavuttamista ei voida mitata kokeella, joka suoritetaan tietyn koeajan puitteissa tietyssä paikassa, kuten ylioppilaskoe. Digitaalinen ylioppilaskoe avaa kuitenkin uusia mahdollisuuksia laatia entistä monipuolisempia tehtäviä ja siten mitata myös elämäkatsomustiedon osaamista entistä laajemmin. Siinä on mahdollisuus käyttää audiovisuaalisia ja aiempaa laajempia aineistoja, joita perinteiseen paperikokeeseen ei ole voitu ottaa mukaan. Nämä mahdollisuudet siirtävät vähitellen kokeen painopistettä nykyistä enemmän aineistojen tulkintaan, ymmärtämiseen, prosessointiin ja soveltamiseen.

Digitaalisen kokeen rakenne

Digitaalisessa elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeessa on yhdeksän tehtävää, joista vastataan enintään viiteen. Koe on kaksiosainen. Osassa I on tarjolla kuusi tehtävää, joista kokelas voi vastata kolmeen, neljään tai viiteen. Osassa II on tarjolla kolme tehtävää, joista voi valita enintään kaksi. Osan I tehtävät arvostellaan pistein 0-20 ja osan II tehtävät pistein 0-30. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Maksimipistemäärän saavuttaminen edellyttää, että kokelas valitsee kolme tehtävää osasta I ja kaksi tehtävää osasta II. Tehtävät voivat jakautua useaan alakohtaan. Näissä tapauksissa alakohtien enimmäispistemäärät ilmoitetaan erikseen ja alakohdat myös arvioidaan erikseen. Osan II tehtävät jakautuvat aina vähintään kahteen alakohtaan.

Digitaalisen ylioppilaskokeen rakenne vaihtelee eri oppiaineissa. Elämänkatsomustiedon kokeessa tavoitteena on ollut valinnanvapauden maksimointi kokeen rakenteen asettamissa rajoissa. Kokeessa ei ole yhtään kaikille pakollista tehtävää. Ratkaisuun on vaikuttanut se, että vuoden 2015 opetussuunnitelman perusteissa elämänkatsomustiedon kursseja on verrattain paljon, mutta pakollisia kursseja on vain kaksi.

Elämänkatsomustiedon digitaalisen ylioppilaskokeen tehtävät

Elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeen tehtävät ovat jatkossakin tuottamistehtäviä. Digitaalisen ylioppilaskokeen tehtävätyyppien taustalla on Krathwohlin ja Andersonin muunnelma Bloomin taksonomiasta. Se ohjaa tehtävänlaadinnassa niiden vaativuustasoa. Kokelaan ja opettajan kannalta olennaista tässä suhteessa on kiinnittää huomiota tehtävänannossa käytettyihin verbeihin. Esimerkiksi jos tehtävänannossa on käytetty termejä tulkitse, tarkastele, erittele, vertaile, pohdi tai arvioi, edellytetään vastauksessa hieman erilaisen ajattelun esittämistä. Eri tehtävänannot siis kytkeytyvät eritasoisiin kognitiivisiin prosesseihin, esimerkiksi kuvailuun, analysointiin, soveltamiseen ja arviointiin. Koetehtävät voivat olla moniosaisia; tällöin eri osat usein mitaavat eritasoisia ajatteluntaitoja.

Elämänkatsomustiedon kokeessa ei toistaiseksi ole monivalintatehtäviä, mutta digitaalisen alustan kehittyessä myös uudenlaiset tehtävätyypit tulevat mahdollisiksi. Digitaalinen ympäristö tuo kokeeseen uusia mahdollisuuksia. Näistä tärkein lienee monimediaisten aineistojen aiempaa monipuolisempi käyttö. Tekstien, sarja- ja muiden kuvien sekä graafisten ja taulukkoesitysten lisäksi tehtävien aineistoina voi olla myös äänitteitä ja videoita. Elämänkatsomustiedon tehtäviä on laadittu pitkälle samoin periaattein kuin jo syksyllä ylioppilaskokeiden osalta sähköistyneen filosofian. Siten filosofian sähköiset ylioppilaskokeet voivat antaa osviittaa elämänkatsomustiedon kokeille.

Uusi ympäristö mahdollistaa tehtävät, jotka edellyttävät paperiseen kokeeseen verrattuna laajempien aineistojen hahmottamista, yhdistelemistä ja vertailua. Aineistojen

erittely ja arviointi perustuu kuitenkin edelleen elämäkatsomustiedolle ja yleissivistäville lukiokoulutuksen tavoitteissa mainituille taidoille. Erityisiä elokuva- tai musiikkivideoiden analysoimisen taitoja ei tarvita sen enempää kuin paperisissakaan koeteissa tarvittiin sarja- tai valokuvien tai erilaisten tekstigenrejen analysoimisen taitoja. Tällaisista taidosta on eittämättä hyötyä ja niiden merkitys kasvaa aineistojen monipuolisuuden ja painoarvon lisääntyessä, mutta niihin liittyviä erityistaitoja ei edellytetä edes erinomaisiin vastauksiin pääsemiseksi.

Tehtäväosiot jakautuvat kahteen luokkaan. Kun osiosta annetaan 10 pistettä tai enemmän, se arvostellaan esseevastauksena. Mikäli osiosta annetaan vähemmän kuin 10 pistettä, se ei välttämättä ole täysipainoinen esse. Tällöin myös suppeammalla vastauksella, jossa tekstin eheys tai perustelujen vakuuttavuus eivät ole keskeisessä roolissa, voi saada erinomaiset pisteet. Tällaisissa tapauksissa on usein olennaista täsmällinen asiassa pysyminen. Siksi alle 10 pisteen osioissa käytetään merkkimäärärajoituksia. Kyse on enimmäispituudesta. Siten merkkimäärän alittaminen ei vähennä pisteitä, mikäli vastauksen asiasisältö on riittävä. Huomattava merkkimäärän ylittäminen vähentää pisteitä.

Opetussuunnitelmaudistus

Ylioppilastutkintolautakunta on päättänyt, että syksyn 2017 kevään 2020 tutkintokertaan asti ylioppilaskoe voidaan suorittaa kahden eri opetussuunnitelman perusteiden pohjalta, siis sekä vuoden 2003 (LOPS03) että vuoden 2015 (LOPS15) perusteiden pohjalta. Vuoden 2015 lukion opetussuunnitelman perusteiden uudistus oli pääosin päivitys. Vaikka elämäkatsomustietoon tuli uusi kurssi ja kurssien rakenteessa tapahtui jonkin verran muutoksia, elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja sisältöjen kokonaisuus ei muuttunut ratkaisevasti. Elämäkatsomustiedon jaos on pyrkinyt laatimaan kysymykset siten, että kaikkiin kysymyksiin voi vastata kumman tahansa opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Mikäli tämä ei toteudu, tehtävästä tai sen osasta on laadittu kummankin perusteiden mukainen versio.

Elämäkatsomustiedon kokeiden tehtävät kohdennetaan jatkossakin useimmissa tehtävissä ensisijaisesti johonkin tiettyyn kurssiin. Elämäkatsomustiedossa tosin on varsin yleistä, että tehtävän tema kuuluu monen eri kurssin alueeseen, ja erityisesti laajemmissa 30 pisteen tehtävissä tämä on pikemminkin sääntö kuin poikkeus. Silti jaos pyrkii pitämään jonkinlaisen tasapainon tehtävien ensisijaisissa kurseissa. Kurssinumeroinnissa noudatetaan LOPS15:ta ja 20 pisteen tehtävät 1–6 tehdään kurseista 1–6. Käytännössä muutokset suhteessa LOPS03:een koskevat uutta kurssia 6 ja sitä, että 1 ja 2 kurssi vaihtavat paikkaa. Uuden kurssin tehtävälle 6 tehdään vaihtoehtoinen LOPS03-tehtävä, jos tehtävä ei sovellu minkään LOPS03-perusteiden kurssin alaan. 30 pisteen tehtävistä 7–9 pyritään kahdessa ottamaan huomioon jompikumpi

uusista pakollisista kursseista 1–2. Joko kurssin 6 tehtävää korvaava tehtävä tai kolmas vaativampi tehtävä kohdistuu ainakin osittain LOPS03:n kolmanteen pakolliseen kurssiin, joka on kolmas – mutta valinnainen – kurssi myös LOPS15:ssä.

Elämäkatsomustiedon esimerkkitehtäviä <https://digabi.fi/kokeet/esimerkkitehtavat/elamankatsomustieto/>

Elämäkatsomustiedon paperikokeet ja filosofian sähköiset kokeet löytyvät YLEn Abitreeneistä (<https://yle.fi/aihe/abitreeneit#section-186245>).

Psykologian sähköinen ylioppilaskoe

Psykologian sähköinen ylioppilaskoe mittaa perinteisen paperikokeen tavoin opiskelijan tiedon hallintaa ja valmiutta tiedon kehittäväseen soveltamiseen. Psykologian sähköisessä kokeessa on mahdollista hyödyntää monitahoisia aineistoja erilaisten ilmiöiden, tapausten tai tutkimusten kuvaamiseksi ja havainnollistamiseksi. Sähköiset aineistot tukevat koetehtävien ankkurointia ajankohtaisiin ilmiöihin, yhteiskunnallisiin keskusteluihin ja tutkimuksiin.

Psykologian sähköisessä kokeessa on yhdeksän tehtävää, joista vastataan viiteen. Kokeen enimmäispistemäärä on 120 pistettä. Tehtävät ovat aiempaa vaihtelevampia ja ne jaetaan kolmeen osaan. Reaaliaineiden sähköisten kokeiden määräysten ja reaaliaineiston kuvausten mukaan kokeen rakenne voi vaihdella eri koekerroilla, mutta tehtävien määrä ja enimmäispistemäärä pysyvät vakioina (www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto; Määräykset ja ohjeet; Sähköinen ylioppilastutkinto).

Psykologian sähköisissä ylioppilaskokeissa on kolme osaa: Osa I, II ja III. Osan I tehtävistä saa 20 pistettä, osan II 20 pistettä ja osan III 30 pistettä. Kaikki tehtävät voivat olla moniosaisia.

Osan I tehtävät ovat sisällöltään suhteellisen rajattuja keskeisen psykologisen tiedon muistinvaraista hallitsemista ja ymmärtämistä mittaavia tehtäviä (nk. perustehtävät). Nämä tehtävät voivat olla sisällöltään rajattuja, joissa kysytään johonkin olennaiseen psykologiseen käsitteeseen, teoriaan tai ilmiöön liittyvän tiedon esittämistä. Vastauksen enimmäispituus on yleensä rajoitettu (esim. 250 sanaa).

Osan II tehtävät edellyttävät tiedollisen osaamisen lisäksi psykologisen tiedon kehittäväseen soveltamista jonkun ilmiön, asian tai tutkimuksen analyysiin. Osan II tehtävät vastaavat psykologian perinteisen ylioppilaskokeen esseetehtäviä. Vastauksen enimmäispituutta ei ole rajoitettu.

Osan III tehtävät vaativat laajempaa soveltamista ja kehittelyä. Tehtävät voivat edellyttää psykologisen tiedon tuottamista ja kehittämistä esimerkiksi ilmiön analyysiin, tutkimuksen suunnitteluun tai tiedon ja tutkimuksen arvioimiseen. Osan III tehtävissä

painotetaan asian tarkastelua eri näkökulmista sekä tiedon ja selitystapojen arviointia. Vastauksen enimmäispituutta ei ole rajoitettu ja kokelaalta odotetaan monipuolista, syvällistä ja perusteltua aiheen käsittelyä.

Psykologian sähköisen kokeen jakaminen kolmeen osaan merkitsee olennaista muutosta aikaisempaan: kokelas ei enää voi täysin vapaasti valita vastaamiaan tehtäviä annettujen tehtävien joukosta. Kokelaan suoritukseen saa sisältyä korkeintaan kaksi tehtävää kustakin kokeen osasta. Tähän ratkaisuun on päädytty sen takia, että lukuisien osan I perustehtävien sisältyminen kokeeseen saattaisi houkutella valitsemaan vastattavaksi useita suppeita tehtäviä. Täysien pisteiden saavuttaminen edellyttää siten kolmen 20 pisteen ja kahden 30 pisteen tehtävän suorittamista.

Kokeen jakaminen kolmeen osaan tähtää siihen, että osien edellyttämää tiedonkäsittelyä olisi helpompi ennakoida. Tiedonkäsittelyvaatimuksia voidaan ennakoida analysoimalla tehtävänantoon sisältyviä ”käskeysanoja”, joista seuraavassa joitakin esimerkkejä. Osan I tehtävissä voidaan pyytää esimerkiksi kohteena olevan asian nimeämistä, kuvailemista, määrittelemistä tai selittämistä. Osan II tehtävissä edellytetään usein kohteena olevan ilmiön tai asian analysoimista, soveltamista ja vertailemista. Osan III tehtävät edellyttävät laajempaa pohtimista, tarkastelua, suunnittelemista, arviointia ja vertailua. Edellä kuvatuista käskysanoista saatetaan poiketa, eikä kaikissa tehtävissä ole käskysanaa lainkaan. Jokainen koetehtävä kannattaa lukea tarkkaan ja useampaan kertaan, jotta se tulisi tulkittua oikein ja tehtävän asettamat vaatimukset oikein ymmärrettyä.

Kaikki tehtävät voivat sisältää aineistoja, kuten kuvia, kuvioita, tekstejä, taulukoita, videoita tai yksinkertaisia simulaatioita. Osan I tehtäväaineistot ovat sisällöltään rajattomia kuin osien II ja III tehtävissä. Koetehtävät edellyttävät psykologisen tiedon soveltamista kyseisten aineistojen analysoimiseen.

Psykologian sähköisessä kokeessa tarvitaan vastaavaa osaamista kuin perinteisissä psykologian ylioppilaskokeissa. Psykologian kokeeseen voi vuoden 2017 kokeissa vastata nojautumalla pääosin tekstinkäsittelyyn. Samalla on mahdollista tehdä kuva-kaappauksia aineistoista tai täydentää vastaustaan tuottamalla käytettävissä olevilla ohjelmistoilla kaavioita tai piirroksia (tätä ei kuitenkaan edellytetä). Suosittelemme avaamaan koejärjestelmässä kaksi ikkunaa, joista toisessa opiskelija työstää vastaustaan ja toisessa on näkyvillä tehtävään liittyvä aineisto. Suositeltavaa on myös vastausten jäsentäminen luonnospapereille, jotka ovat sallittuja kokeessa.

Kurssikoejärjestelmään voi tutustua ylioppilastutkintolautakunnan Abittisivustolla (www.abitti.fi). Sähköistämiprojektin sivuilta (digabi.fi) löytyy psykologian sähköisen kokeen erimerkkitehtäviä.

Filosofian sähköinen ylioppilaskoe

Kokeessa arvioidaan kokelaiden filosofisen ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Sähköinen koe mahdollistaa näiden taitojen mittaamisen aiempaa monipuolisemmin. Siinä on mahdollisuus käyttää audiovisuaalisia ja aiempaa laajempia aineistoja, joita perinteiseen paperikokeeseen ei ole voitu ottaa mukaan. Nämä mahdollisuudet siirtävät vähitellen kokeen painopistettä nykyistä enemmän aineistojen tulkintaan, ymmärtämiseen, prosessointiin ja soveltamiseen.

Filosofian sähköisessä kokeessa annetaan yhdeksän tehtävää, joista vastataan viiteen. Kokeen enimmäispistemäärä on 120 pistettä. Tehtävätyypit ovat aiempaa vaihtelevampia ja tehtävät jaetaan moduuleihin. Reaaliaineiden sähköisten kokeiden määräysten ja reaaliaineiden kokeiden kuvausten mukaan kokeen rakenne voi vaihdella eri koekerroilla, mutta annettujen ja vastattavien tehtävien määrä ja enimmäispistemäärä pysyvät vakioina (www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto: Määräykset ja ohjeet; Sähköinen ylioppilastutkinto).

Sähköinen ylioppilaskoe filosofiassa sisältää Bloomin taksonomian sekä Andersonin ja Krathwohlin siitä kehittämän muunnelman perusteella luokiteltuja tehtäviä ylioppilastutkintolautakunnan päättämällä tavalla (ks. www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Sahkoinen_tutkinto/fi_sahkoinen_reaali.pdf). Näissä taksonomioissa tehtävässä vaadittavaa kognitiivista prosessia arvioidaan kuusiportaisella hierarkkisella asteikolla: muistaa/palauttaa mieleen, ymmärtää/käsittää, soveltaa, analysoida, arvioida ja luoda (syntetisoida). Kaksi ylintä tasoa ovat taksonomioissa eri järjestyksessä.

Ylioppilastutkintolautakunta on ryhmitellyt vaativuustasot neljään luokkaan. Muistamiseen ja käsittämiseen liittyvät tasot on jaettu suljettujen (A) ja avointen (B) tehtävätyyppien mukaan kahteen luokkaan. Esimerkiksi monivalintatehtävät kuuluvat luokkaan A ja määrittelytehtävät luokkaan B. Filosofian abstraktin luonteen vuoksi puhtaasti käsittämistä vaativat AB-tason tehtävätkin voivat olla varsin vaativia. Vaativimmat tasot on myös ryhmitelty kahteen luokkaan C ja D. C-tason tehtävissä soveltaminen, analysoiminen, vertaileminen ja arvioiminen perustuvat suoraan lukion opetussuunnitelman perusteisiin. Aineistona on tyypillisesti yksittäisiä audiovisuaalisia tai tekstikatkelmia, ja sovellusalue rajautuu lukiossa käsiteltäviin kysymyksiin. D-tason tehtäviin voi kuulua luova elementti, joka lisää vastauksen vaativuutta edellyttämällä kykyä soveltaa, kehitellä tai muuntaa lukion opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä osaamista myös kurssien aihepiirien ulkopuolelle. Vaihtoehtoisesti tarkasteltavana D-tasolla ovat erityisen laajat, monipuoliset sekä mahdollisesti uuden tyyppiset aineistot ja niiden yhdistelmät. Tehtävät luokitellaan eri tasoille vaativimman mukana olevan tason mukaan. Filosofian kokeessa on yhdeksän tehtävää, joista kokelaan tulee vastata viiteen. Tarjolla on kaksi AB-tason tehtävää ja neljä C-tason

tehtävää, joista saa 0–20 pistettä, sekä kolme D-tason tehtävää, joista saa 0–30 pistettä. Kokelas ei voi saavuttaa kokeen maksimipistemäärää (120), mikäli hän ei vastaa kahteen D-tason 0–30 pisteen tehtävään.

Ylioppilastutkinnon sähköiseen järjestelmään, jota voi käyttää myös kurssikokeissa, voi tutustua ylioppilastutkintolautakunnan Abitti-sivuilla www.abitti.fi. Digabin sivuilta www.digabi.fi löytyy filosofian sähköisen kokeen esimerkkitehtäviä, jotka tosin ennakoivat myös sellaisia tehtävätyyppejä, joita ensimmäisissä filosofian sähköisissä kokeissa ei käytetä.

Historian digitaalinen ylioppilaskoe

Ylioppilastutkinto mittaa sitä, miten kokelas on omaksunut lukion opetussuunnitelmassa mainitut tiedot ja taidot sekä saavuttanut ylioppilaalta edellytettävän kypsyystason. Tämä laissa säädetty tutkinnon perustehtävä on kuten ennenkin myös historian ylioppilaskokeen suuntaviittana, kun koe muuttuu digitaaliseksi syksystä 2017 alkaen. Historian opiskelun tavoitteet opetussuunnitelmassa ovat hyvin monipuoliset. Kaikkien tavoitteiden saavuttamista ei voida mitata kokeella, joka suoritetaan tietyn koeajan puitteissa tietyssä paikassa, kuten ylioppilaskoe. Digitaalinen ylioppilaskoe avaa kuitenkin uusia mahdollisuuksia laatia entistä monipuolisempia tehtäviä ja siten mitata myös historian osaamista entistä laajemmin.

Historian ylioppilaskokeen tehtävät ovat jatkossakin tuottamistehtäviä, joiden tehtävänanto on esimerkiksi tulkitse, tarkastele, erittele, vertaile, pohdi tai arvioi. Eri tehtävänannot kytkeytyvät eritasoisiin kognitiivisiin prosesseihin (mm. analysointi, arviointi, soveltaminen). Jatkossakin osa tehtävistä on luonteeltaan yksinkertaisempia määrittely- ja selittämistehtäviä, osa taas edellyttää kokelaalta analyysiä, synteesiä tai arviota. Koetehtävät voivat olla moniosaisia; tällöin eri osat usein mittaavat eritasoisia ajattelun taitoja. Historian kokeessa ei ole monivalintatehtäviä.

Osa historian koetehtävistä on suorasanaisia, osa aineistotehtäviä. Digitaalisessa historian kokeessa tila ei enää rajoita aineistojen käyttöä siten kuin paperisessa kokeessa, mutta aineistojen määrää ei kuitenkaan toistaiseksi lisätä olennaisesti nykyisestä. Eräs myönteinen digitaalisen kokeen piirre on, että kuvien, karttojen ja diagrammien kokoa voidaan säätää vapaammin ja niiden yksityiskohtiin voidaan tarkentaa, jolloin tällaista aineistoa sisältävät tulkintatehtävät voivat olla aiempaa monipuolisempia. Myös uusia aineistotyypppejä kuten liikkuvaa kuvaa ja ääntä sisältäviä tehtäviä tullaan käyttämään historian kokeissa silloin kun se on mielekästä. Uudentyyppisiä tehtäviä voi tulla historian kokeisiin myöhemmin, kun kokeita ja niiden arviointia kehitetään yhteistyössä ainejaoksen ja opettajien kanssa.

Tärkeä muutos aikaisempaan verrattuna on, että historian digitaalisessa ylioppilaskokeessa on tarjolla vain yhdeksän tehtävää ja niistä saa vastata vain viiteen. Kokelaalla

on siis koetilanteessa enemmän aikaa yhtä tehtävää kohden kuin ennen. Tämä ei tarkoita sitä, että vastausten tulisi olla entistä pitempiä, vaan että niissä tulisi olla entistä enemmän näkyvissä kokelaan ajattelun terävyys ja kypsyyt.

Osassa tehtäviä enimmäispistemäärä on 20 ja osassa 30 pistettä. Ensiksi mainittuja on kokeessa tarjolla kuusi ja jälkimmäisiä kolme. On tärkeää huomata, että kokelas saa vastata kokeessa enintään kahteen 30 pisteen tehtävään! Historian kokeessa enimmäispistemäärä on 120 pistettä, jonka voi saada vastaamalla kahteen 30 pisteen ja kolmeen 20 pisteen tehtävään. Tehtäväsarjassa 30 pisteen tehtävät ovat sarjan lopussa (tehtävät 7-9). Historian kokeessa ei ole tehtäviä, joihin kokelaiden olisi pakko vastata.

Historian kokeessa kukin koetehtävä kohdentuu kuten ennenkin ensisijaisesti johonkin tiettyyn kurssiin, mutta joskus tehtävän aihe sivuaa usean eri kurssin aluetta. Historian jaoksen päättämä yleisperiaate koetehtävien kohdentumisessa lukion historian eri kursseihin on, että kuhunkin pakolliseen historian kurssiin kohdentuu yksi 30 pisteen ja yksi 20 pisteen tehtävä. Syventävään kurssiin kohdentuu kolme 20 pisteen tehtävää.

Yhteiskuntaopin sähköinen ylioppilaskoe

Yhteiskuntaopin opiskelun tavoitteet opetussuunnitelmassa ovat hyvin monipuoliset. Kaikkien tavoitteiden saavuttamista ei voida mitata kokeella, joka suoritetaan tietyn koeajan puitteissa tietyssä paikassa, kuten ylioppilaskoe.

Yhteiskuntaopin ylioppilaskokeen tehtävät ovat jatkossakin tuottamistehtäviä, joiden tehtävänanto on esimerkiksi tulkitse, tarkastele, eritele, vertaile, pohdi tai arvioi. Eri tehtävänannot kytkeytyvät eritasoihin kognitiivisiin prosesseihin (mm. analysointi, arviointi, soveltaminen). Jatkossakin osa tehtävistä on luonteeltaan yksinkertaisempia määrittely- ja selittämistehtäviä, osa taas edellyttää kokelaalta analyysiä, synteisiä tai arviota. Koetehtävät voivat edelleen olla moniosaisia; tällöin eri osat usein mittaavat eritasoisia ajattelun taitoja. Yhteiskuntaopin kokeissa ei toistaiseksi ole monivalinta-tehtäviä.

Osa yhteiskuntaopin koetehtävistä on suorasanaisia, osa aineistotehtäviä. Sähköisessä yhteiskuntaopin kokeessa tila ei enää rajoita aineistojen käyttöä siten kuin paperisessa kokeessa, mutta aineistojen määrää ei kuitenkaan toistaiseksi lisätä olennaisesti nykyisestä. Eräs myönteinen sähköisen kokeen piirre on, että kuvien, karttojen ja diagrammien kokoa voidaan säätää vapaammin ja niiden yksityiskohtiin voidaan tarkentaa, jolloin tällaista aineistoa sisältävät tulkintatehtävät voivat olla aiempaa monipuolisempia. Myös uusia aineistotyyppisiä kuten liikkuvaa kuvaa ja ääntä sisältäviä tehtäviä tullaan käyttämään yhteiskuntaopin kokeissa silloin kun se on mielekästä. Uuden-

tyyppisiä, esimerkiksi laajempaa aineiston käsittelyä vaativia tehtäviä voi tulla yhteiskuntaopin kokeisiin myöhemmin, kun kokeita ja niiden arviointia kehitetään yhteistyössä ainejaoksen ja opettajien kanssa.

Tärkeä muutos aikaisempaan verrattuna on, että yhteiskuntaopin sähköisessä ylioppilaskokeessa on tarjolla vain yhdeksän tehtävää ja niistä saa vastata vain viiteen. Kokelaalla on siis koetilanteessa enemmän aikaa yhtä tehtävää kohden kuin ennen. Tämä ei tarkoita sitä, että vastausten tulisi olla entistä pitempiä, vaan että niissä tulisi olla entistä enemmän näkyvissä kokelaan ajattelun terävyys ja kypsyyt. Osassa tehtäviä enimmäispistemäärä on 20 ja osassa 30 pistettä. Ensiksi mainittuja on kokeessa tarjolla kuusi ja jälkimmäisiä kolme. **On tärkeää huomata, että kokelas saa vastata kokeessa enintään kahteen 30 pisteen tehtävään!** Yhteiskuntaopin kokeessa enimmäispistemäärä on 120 pistettä, jonka voi saada vastaamalla kahteen 30 pisteen ja kolmeen 20 pisteen tehtävään. Tehtäväsarjassa 30 pisteen tehtävät merkitään muista selvästi erottuvalla tavalla ja ne ovat sarjan lopussa. Yhteiskuntaopin kokeessa ei ole tehtäviä, joihin kokelaiden olisi pakko vastata.

Yhteiskuntaopin kokeessa kukin koetehtävä kohdentuu kuten ennenkin ensisijaisesti johonkin tiettyyn kurssiin, mutta joskus tehtävän aihe sivuaa usean eri kurssin aluetta. Yhteiskuntaopin jaoksen päättämä yleisperiaate koetehtävien kohdentumisessa lukion yhteiskuntaopin eri kursseihin on, että kuhunkin pakolliseen yhteiskuntaopin kurssiin kohdentuu yksi 30 pisteen ja yksi 20 pisteen tehtävä. Syventävään kurssin kohdentuu kaksi 20 pisteen tehtävää. Yksi 20 pisteen tehtävä käsittelee teemoja, jotka integroivat useamman eri kurssin sisältöjä.

Maantieteen sähköinen ylioppilaskoe

Maantieteen sähköisessä ylioppilaskokeessa on mahdollisuus hyödyntää kiinnostavalla tavalla geomedia-aineistoja, kuten karttoja, kuvia ja videoita, joita perinteiseen paperikokeeseen ei ole voitu ottaa mukaan. Samalla kokeen painopiste siirtyy nykyistä enemmän aineistojen tulkintaan, ymmärtämiseen, prosessointiin ja soveltamiseen.

Maantieteen sähköisessä kokeessa annetaan yhdeksän tehtävää, joista vastataan viiteen. Kokeen enimmäispistemäärä on 120 pistettä. Tehtävätyypit ovat aiempaa vaihtelevampia ja tehtävät jaetaan moduuleihin. Reaaliaineiden sähköisten kokeiden määräysten ja reaaliaineiden kokeiden kuvausten mukaan kokeen rakenne voi vaihdella eri koekerroilla, mutta tehtävien määrä ja enimmäispistemäärä pysyvät vakioina (www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto: Määräykset ja ohjeet; Sähköinen ylioppilastutkinto).

Ensimmäisissä maantieteen sähköisissä ylioppilaskokeissa on kolme moduulia: A/B-moduuli, C-moduuli ja D-moduuli:

A/B-moduulissa on yksi kaikille pakollinen tehtävä (20 pistettä). Tehtävätyyppi on monivalinta, termin selitys, yhdistely tai väittäminen. C-moduulissa tarjotaan neljä tehtävää (20 pistettä per tehtävä), joista kokelas vastaa kahteen. Tehtävät ovat samantyyppisiä kuin entiset perustehtävät, ja ainakin osassa hyödynnetään uusia sähköisen kokeen työkaluja ja aineistoja. D-moduulissa tarjotaan neljä tehtävää (30 pistettä per tehtävä), joista kokelas vastaa kahteen. Tehtävät ovat saman tyyppisiä kuin entiset jo-keritehtävät, ja ainakin osassa hyödynnetään uusia sähköisen kokeen työkaluja ja aineistoja.

Maantieteen sähköisessä ylioppilaskokeessa tarvitaan vastaavaa osaamista kuin perinteisissä maantieteen ylioppilaskokeissa pois lukien karttojen käsin piirtäminen paperille. Tämän lisäksi kokeen tehtävissä voidaan tarvita alla kuvattuja taitoja ja ohjelmisto-osaamista:

- Kuvien ja videoiden tulkinta.
- Kartta- ja paikkatietoaineistojen päällekkäistarkastelu. Varsinaisia paikkatieto-ohjelmia ei ensimmäisessä kokeessa käytetä.
- Yksinkertaisten diagrammien ja/tai taulukoiden tuottaminen esimerkiksi Libre Office Calc -taulukkolaskentaohjelmalla.
- Pohjakartan päälle täydentäminen tai yksinkertaisten havainnekuvien ja/tai kaavioiden tuottaminen. Kussakin piirtämisestä edellyttävässä tehtävässä voi käyttää mitä tahansa sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän piirto-ohjelmaa, esimerkiksi Libre Office Draw, Libre Office Impress, Pinta tai Gimp. Ensimmäisessä kokeessa ei ole tehtäviä, joissa vaaditaan omien karttojen tuottamista.
- Mahdolliset yksinkertaiset laskutoimitukset. Laskuihin voi käyttää Libre Office Calc -ohjelmaa tai sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän laskinohjelmistoja. Laskun voi tehdä myös käsin luonnostelupaperilla, mutta laskun mahdolliset välivaiheet tulee kirjoittaa näkyviin vastaukseen.

Kokeessa on myös tehtäviä, joissa ei tarvita edellä mainittuja ohjelmistoja. Vastauksen hahmottelussa ja aineiston prosessoinnissa voi käyttää sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän sovelluksia, ja esimerkiksi piirrosten liittäminen vastauksiin on mahdollista, vaikka tätä ei tehtävissä edellytettäisikään.

Kurssikoejärjestelmään ja edellä mainittuihin ohjelmistoihin voi tutustua ylioppilastutkintolautakunnan Abitti-sivuilla www.abitti.fi. Digabin sivuilta www.digabi.fi löytyy maantieteen sähköisen kokeen esimerkkitehtäviä.

Saat lisää tietoa lautakunnan määräyksistä ja ohjeista lautakunnan verkkosivuilta www.ylioppilastutkinto.fi.

Biologian sähköinen ylioppilaskoe

Biologian sähköinen ylioppilaskoe järjestetään ensimmäisen kerran keväällä 2018. Kokeen rakenteesta ja tehtäviin vastaamisesta tiedotetaan tarvittaessa myöhemmin lisää.

Kokeen tavoite

Sähköisessä kokeessa arvioidaan nykyisen kokeen tavoin lukion biologian opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista sekä kokelaan kypsyyttä ja valmiuksia jatko-opintoihin. Ensimmäisissä sähköisissä kokeissa otetaan huomioon lukion opetussuunnitelman perusteet 2003 ja 2015.

Kokeen rakenne

Koe jakautuu kolmeen osaan. Rakenne on samankaltainen fysiikan, kemian ja biologian kokeissa, ja rakenteesta on esimerkki oheisessa taulukossa. Kokeen maksimipistemäärä on 120 pistettä.

Osassa I on automaattisesti korjattavia tehtäviä, esimerkiksi väittämä- tai monivalintatehtäviä, sekä avoimen vastauskentän sisältäviä perustehtäviä. Tehtävät voidaan luokitella pääosin mieleen palauttamisen ja ymmärtämisen tasoille, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja. Tehtävät ovat pakollisia.

Osassa II tehtävät ovat esimerkiksi vertailu-, arviointi- tai sovellustehtäviä. Tehtävät voidaan luokitella pääosin ymmärtämisen, soveltamisen ja analysoimisen tasoille, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja. Tehtävissä on valinnaisuutta osan sisällä.

Osassa III tehtävät ovat esimerkiksi analysointi-, muunnos- tai kehittämistehtäviä. Tehtävät voidaan luokitella pääosin analysoimisen, arvioimisen ja luomisen tasoille, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja. Tehtävässä annettu aineisto voi olla merkittävässä roolissa. Tehtävissä on valinnaisuutta osan sisällä.

Rakenne-esimerkki

	Osan pistemäärä	Tehtäviä	Vastausten enimmäismäärä
Osa I	20 p.	1 (voi koostua pienemmistä osatehtävistä)	1 (pakollinen)
Osa II	60 p.	7	4 (á 15 p.)
Osa III	40 p.	3	2 (á 20 p.)

Kokeessa vastaaminen

Biologian sähköisessä ylioppilaskokeessa tarvitaan vastaavaa osaamista kuin paperisessa biologian ylioppilaskokeissa. Tekstin ja kuvien lisäksi tarkasteltavana materiaalina voidaan käyttää videoita ja ääntä. Aineistot voivat olla aiempaa laajempia. Hyvä vastaus on jäsenneily ja sisällöltään johdonmukainen Kuten paperikokeessa, sähköisessä kokeessa edellytetään biologisesti täsmällistä ilmaisua ja alan käsitteiden käyttöä. Keskeisten seikkojen painottaminen on tärkeämpää kuin hajanaisten yksityiskohtien esittäminen.

Vastauksiin voi laatia koejärjestelmän ohjelmilla piirroskuvia, diagrammeja tai taulukoita. Tällaisia ohjelmia ovat esimerkiksi piirto-ohjelmat LibreOffice Draw, LibreOffice Impress, Pinta tai Gimp sekä LibreOffice Calc –taulukkolaskentaohjelma. Kuvat, diagrammit ja taulukot liitetään vastaukseen kuvakaappauksen avulla. Toistaiseksi kuvakaappaukset ovat erillisinä vastauksen lopussa, jolloin niihin viittaaminen tekstissä on olennaista.

Monivalintatehtävissä valitaan paras vastaus tarjolla olevista vaihtoehtoista. Vastauksen valitsemisessa voi hyödyntää kaikkia tarjolla olevia materiaaleja ja ohjelmia. Vastausten luonnostelemiseen voi käyttää kynää ja paperia, kuten nykyisinkin. Tehtävänlaadinnassa otetaan huomioon kokelaiden ja opettajien totuttelemisen uuteen koe-ympäristöön ja teknisiin ratkaisuihin ensimmäisten kokeiden osalta.

Miten kokeeseen voi valmistautua?

Parhaiten sähköiseen kokeeseen voi valmistautua opiskelemalla monipuolisesti opetus-suunnitelman mukaisia tietoja ja taitoja. Luontevana osana biologia opiskelua kannattaa harjoitella

- monimuotoisten materiaalien analysointia ja tulkintaa

- tutkimusten tekemistä ja tutkimustulosten analysointia
- biologialle tyypillisen tekstin tuottamista sähköisillä välineillä

Lisäksi on hyvä tutustua Abitti-koejärjestelmään ja sen ohjelmiin.

Lisätietoa:

- Ylioppilaskokeen sähköistämisestä: <https://digabi.fi/>
- Abitti-järjestelmästä <http://www.abitti.fi/>
- Määräykset ja ohjeet <https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto/yleiset-maaraykset-ja-ohjeet>

Terveystiedon ylioppilaskoe

Kokeen tavoite

Kokeen tarkoituksena on mitata kokelaan kypsyyttä ja opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Kokeen avulla arvioidaan opiskelijan kykyä monipuoliseen tiedonkäsittelyyn ja itsenäiseen kriittiseen ajatteluun sekä oppiaineen asiatietojen ja käsitteiden hallintaan.

Kokeen rakenne

Kokeessa on kolme osaa, joissa on yhteensä yhdeksän tehtävää. Näistä kokelas vastaa enintään viiteen tehtävään alla olevan ohjeistuksen mukaisesti. Kokeen maksimipistemäärä on 120 pistettä.

Osa I sisältää kolme tehtävää (0-20 pistettä), joista kokelas vastaa yhteen tehtävään. Osan I tehtävät ovat luonteeltaan niin sanottuja perustehtäviä, jotka edellyttävät kokelaalta pääasiassa tiedon muistinvaraista käyttämistä. Tehtävät voivat olla rajattuja tai yksi tehtävä voi sisältää useita pienempiä kysymyksiä.

Osa II sisältää kolme tehtävää (0-20 pistettä), joista kokelas vastaa kahteen tehtävään. Osan II tehtävät edellyttävät kokelaalta pääasiassa kykyä tiedon soveltamiseen ja analysointiin, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja.

Osa III sisältää kolme tehtävää (0-30 pistettä), joista kokelas vastaa kahteen tehtävään. Osan III tehtävät voivat olla laajoja. Ne edellyttävät kokelaalta pääasiassa kykyä tiedon arviointiin ja kehittelyyn, mutta tehtävät voivat edellyttää myös muita ajattelun tasoja.

Tehtäviin vastaaminen

Useimpiin terveystiedon sähköisen kokeen kysymyksiin vastataan pääasiassa sanallisesti. Toisaalta koe edellyttää uudenlaista osaamista. Vastauksen enimmäispituutta

voidaan rajoittaa, mikä edellyttää vastaajalta kykyä tiivistää vastaus tehtävän kannalta olennaiseen. Sähköinen koe mahdollistaa myös vastaamisen monipuolistamisen. Koejärjestelmän ohjelmilla on mahdollista laatia esseevastausten lisäksi esimerkiksi piirroskuvia, taulukoita ja diagrammeja.

Kokelaan on hyvä osata yksinkertaisten diagrammien, kaavioiden ja taulukoiden tuottaminen esimerkiksi Libre Office Calc -taulukkolaskentaohjelmalla. Kuva-aineistojen täydentämiseen tai yksinkertaisten havainnekuvien ja/tai kaavioiden tuottamisessa voi käyttää mitä tahansa ylioppilaskoejärjestelmän piirto-ohjelmaa (Libre Office Draw, Libre Office Impress, Pinta, Gimp1) Tuotosten liittäminen vastaukseen tapahtuu kuvankaappauksen avulla. Toistaiseksi kuvankaappaukset ovat erillisinä vastauksen lopussa, joten niihin viittaaminen tekstissä on tärkeää. Vastausten luonnostelemiseen voi käyttää kynää ja paperia.

Kokeeseen valmistautuminen

Parhaiten kokeeseen voi valmistautua opiskelemalla monipuolisesti opetussuunnitelman tavoitteiden edellyttämää osaamista. Kursseilla käytettävien opetusmenetelmien ja tehtävänäntojen tulisi harjaannuttaa kokelaita ajattelutaitojen kehittämiseen, jotta valmius vastata selityksiä etsiviin ja päättelyä testaaviin tehtäviin sekä tiedon soveltamiseen kasvaa.

Aineistojen käyttö tehtävien lähtökohtana lisääntyy. Tekstiaineistojen lisäksi kokeessa materiaalina voidaan käyttää esimerkiksi kuvia, videoita, ääntä, karttoja, mainoksia, taulukoita, tilastoja ja mittaustuloksia. Monimuotoisten aineistojen käyttö ja niiden analysoinnin, arvioinnin ja tulkinnan tulisi olla luonteva osa terveystiedon opiskelua.

Lisäksi kannattaa harjoitella terveystiedolle tyypillisen tekstin, yksinkertaisten diagrammien, kaavioiden ja taulukoiden tuottamista sekä kuva-aineistojen täydentämistä sähköisillä välineillä. Myös Abitti-koejärjestelmään kannattaa tutustua.

Alla olevaa linkkiä klikkaamalla löydät kaikki lukion terveystiedon ylioppilaskokeet vuodesta 2007 alkaen. Vain osaan tehtävistä on saatavilla Ylioppilastutkintolautakunnan laatimat hyvän vastauksen piirteet.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/15/yo-kokeet-terveystieto>

Toisen kotimaisen kielen ja lyhyen vieraan kielen sähköinen ylioppilaskoe

Sähköinen kielikoe ja sen kuunteluosiot

<https://vimeo.com/199017808>

Yo-kuuntelukokeen demokoe

<https://digabi.fi/2017/01/uudessa-abitti-tikussa-kevaan-yo-kokeen-kuuntelumekanismi/>

Kielten sähköisten kokeiden määräykset ja ohjeet

https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Koekohtaiset/sahkoiset_kielikokeet_maaraykset_30.11.2017_fi.pdf

Toisen kotimaisen kielen koepäivänä on kaksi eri tasoista koetta, keskipitkä B (yläasteelta alkanut ruotsi) ja pitkä A (ala-asteelta alkanut ruotsi). Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, kumman tason mukaiseen kokeeseen hän osallistuu.

Kokelaalla on edelleen mahdollisuus suorittaa kaksi lyhyen oppimäärän kielikoetta samana päivänä ja saada sitä varten kaksi tuntia lisäaikaa. Lyhyellä vieraalla kielellä tarkoitetaan yläasteella tai lukiossa alkanutta kieltä (esim. saksa, ranska, englantia). Lyhyeen oppimäärään perustuvia vieraan kielen kokeita hän voi yhdellä tutkintokerralla suorittaa enintään kaksi (tällöin koeaika 8 tuntia). Hajauttamalla tutkintoa voi osallistua useampiinkin lyhyen vieraan kielen kokeisiin. Kokeeseen kuuluu kuullunymmärtämiskoe ja kirjallinen koe. Kokeeseen voi osallistua, kun on suorittanut ai-neesta vähintään kolme kurssia. Kokelas saa tutkinnossa valita vieraan kielen kokeen tason riippumatta siitä, minkä oppimäärän mukaan hän on kyseistä kieltä opiskellut.

Sähköiseen kielikokeeseen sisältyy seuraavia kielitaidon osa-alueita mittaavia tehtäviä:

- kuullun ymmärtäminen
- luetun ymmärtäminen
- kirjallinen tuottaminen
- sanaston ja rakenteiden hallinta.

Samaa kielitaidon osa-aluetta mittaavat tehtävät muodostavat tehtäväkokonaisuuden. Tehtäväkokonaisuuden tehtävät voivat sijaita kokeessa erillään toisistaan. Jos kokeeseen sisältyy kuullun ymmärtämisestä mittaavia tehtäviä, kokelaan on jätettävä arvo-steltavaksi suoritus kuullunymmärtämisen tehtäväkokonaisuudesta sekä lisäksi suoritus ainakin yhtä muuta osa-aluetta mittaavasta tehtäväkokonaisuudesta, jotta suoritus olisi hyväksytty.

Sähköisessä kielikokeessa ovat mahdollisia paperikoetta monipuolisemmat tehtävätyypit. Tehtävänantoon liittyvä aineisto voi olla esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja, karttoja, videoita tai äänitallenteita.

Aineisto voi olla nykyistä autenttisempaa, ja tekstien pituus ja ulkoasu voivat vaihdella enemmän kuin paperikokeessa. Kaikki tarvittava aineisto annetaan tehtävän yhteydessä.

Sähköisessä kielikokeessa ovat mahdollisia esimerkiksi seuraavat tehtävätyypit:

- monivalintatehtävät
- aukkotehtävät
- yhdistämistehtävät
- täydentämistehtävät
- tehtävät, joissa vastataan annettuun vastauskenttään.

Tehtävän suorittamiseen tarvittava ohjeistus annetaan tehtävän yhteydessä. Esimerkiksi vastauksen tavoitepituus kerrotaan tehtävänannossa. Vastauksia saa luonnostella paperille. Luonnospapereita ei lähetetä lautakuntaan.

Myös sähköisessä kokeessa kaikkien oppimäärien kirjallisen tuottamisen osan tehtävätyypit noudattavat paperikokeen kirjallisen tuottamisen tehtävätyyppien kuvauksia esimerkiksi sanamäärien suhteen.

Koko kielikoe suoritetaan yhden päivän aikana, ja se kestää enintään 6 tuntia. Kokeilas voi valita, missä järjestyksessä hän suorittaa koetehtävät. Hän voi palata kirjallisia taitoja mittaavien tehtävien aineistoihin ja joihinkin kuullun ymmärtämistä mittaavien tehtävien aineistoihin koeajan kuluessa. Kokeilas voi palata myös kaikkiin vastauksiinsa.

Saat lisää tietoa lautakunnan määräyksistä ja ohjeista lautakunnan verkkosivuilta www.ylioppilastutkinto.fi.

PARIKKALAN LUKIO

SITOVA ILMOITTAUTUMINEN YLIOPILOASTUTKINTOON

Tutkintoon saa kuulua vain yksi saman oppiaineen koe!

Lomake täytetään selvästi muste- tai kuulakynällä!

Merkitse lukiossa opiskelemasi kielten ja matematiikan oppimäärät!

Sukunimi

Etunimet

Henkilötunnus

Osallistun syksyllä 2020 seuraaviin rengastamiini pakollisiin kokeisiin:

Rasti, jos uusit

koetta			
1.	Äidinkieli		O
2.	Toinen kotimainen kieli, ruotsi	Kokeen taso A / B	O
3.	Vieras kieli _____	Kokeen taso A / C	O
4.	Matematiikka	Kokeen taso pitkä / lyhyt	O
5. (1. päivä)	Reaalikoe , valitsen UE ____, UO. ____, ET ____, YH ____, KE ____, GE ____, TE__		O
5. (2. päivä)	Reaalikoe , valitsen PS ____, FF. ____, HI ____, FY ____, BI ____		O

Lisäksi osallistun seuraaviin rengastamiini ylimääräisiin kokeisiin:

1.	Ylimääräinen kieli _____	Kokeen taso _____	O
2.	Ylimääräinen kieli _____	Kokeen taso _____	O
3.	Matematiikka	Kokeen taso pitkä / lyhyt	O
4. (1.päivä)	Reaalikoe, valitsen UE ____, UO. ____, ET ____, YH ____, KE ____,GE ____, TE__		O
4. (2. päivä)	Reaalikoe, valitsen PS ____, FF. ____, HI ____, FY ____, BI ____		O

Olen aiemmin osallistunut seuraaviin kokeisiin:

1. _____ k2020/s2019/ pak/ylim.	2. _____ k2020/s2019/ pak/ylim.
3. _____ k2020/s2019/ pak/ylim.	4. _____ k20__/s20__/ pak/ylim.
5. _____ k20__/s20__/ pak/ylim.	6. _____ k20__/s20__/ pak/ylim.

Palautettava kansliaan viimeistään 29.5.2020

_____/____ 2020

Paikka

Päiväys

Allekirjoitus